

Nova Iskra — po meri generacije, ki prihaja

Tehnološki in trženjski izzivi svetovnih gospodarskih procesov ter nujna dinamična preobrazba jalone jugoslovanske dogovorne ekonomije v podjetniško tržno gospodarstvo, terjajo tudi povsem drugače odzivno Iskro, kot smo jo vajeni Iskraši vse tam od sedemdesetih let.

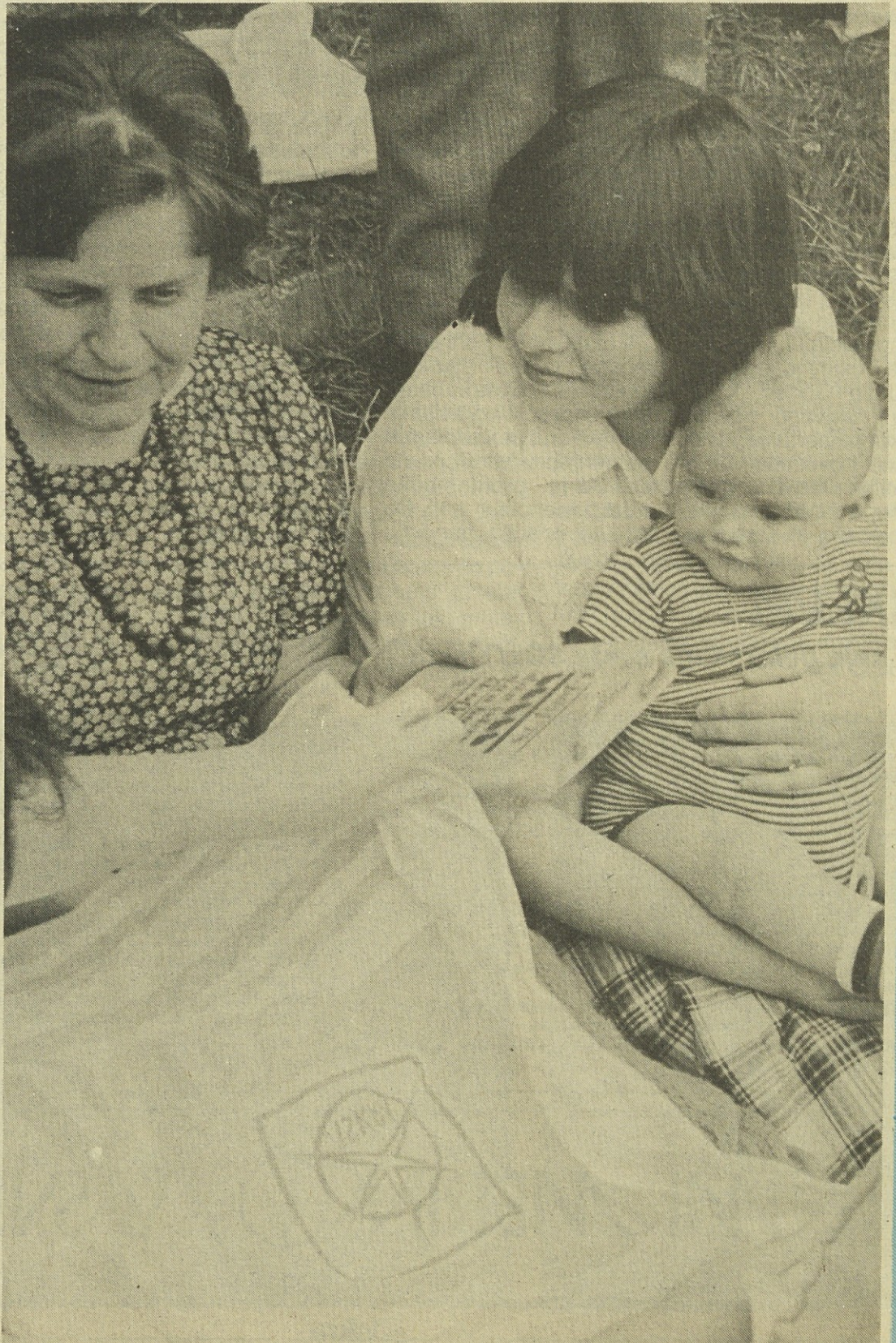
Podoba te nove Iskre, ki resda ne bo nastala čez noč, mora biti narejena po pričakovanih generacije, ki prihaja. V Iskri imamo skupaj nad 340.000 let vgrajenega šolskega znanja, povprečna starost Iskraša pa je le nekaj nad 30 let. Torej v ospredje stopa že dovolj izkušena nova generacija Iskrašev, ki pričakuje pravo priložnost zase in za tiste, ki šele prihajajo. Ta generacija prinaša s seboj tako voljo, zaupanje vase, kot tudi znanje in sposobnost spoprijeti se s problemi sveta, ki postaja vse manjši in manjši v objemu računalnikov, globalnih integriranih informacijskih sistemov in komunikacij. To generacijo zanima uspeh z veliko začetnico in ne le brezbarvna, neperspektivna usoda navadnega preživetja.

Zato smo vsi Iskraši danes pred usodno prelomnico — omogočiti generacijam, ki prihajajo ustvariti Iskro po njihovi podobi — mladostno, enotno, močno, inovativno, pripravljeno na spopad s tekmo z izzivi časa, znanja, ustvarjalnosti. Nihče pri tem nima popolnega monopola in zgolj zavezništvo, ki je vedno odlikovalo Iskraše, je zagotovilo, da bomo skupaj prebrodili težave in preizkušnje, ki nas na poti prenove čakajo.

S temi mislimi velja pospremiti tudi prvega v nizu dokumentov, ki bodo Iskro popeljali po poti sodobne korporacije z jasnimi prioritetami razvoja, v kateri bo postopno prišla do popolne uveljavitve ustvarjalna sposobnost slehernega posameznika. Lastninsko (upravljanje) in strateško krmiljenje poslovnega sistema Iskra, selektiven programski pristop in optimalno razporejanje zmožnosti na najbolj obetavne in perspektivne dejavnosti bodo med drugim tisti temeljni notranje organizacijske kulture Iskre, ki bodo sleherni članici poslovnega sistema, slehernemu Iskrašu omogočili lažje uresničevanje svojih ciljev. Prednosti, smotri in poslovni učinki takšne bodoče skupne Iskre nekajkrat odtehtajo poizkuse v to tekmo vstopiti osamljen, sam. In v tem je kanček zanesljivejše prihodnosti, ki jo lahko ponudimo generaciji, ki prihaja, generaciji, ki tekmuje ne le z znanjem, ampak tudi s srcem. Takšni tekmeči pa ne smejo in ne morejo izgubiti!

F. Šifković

ISKRA

Seja predsedstva Stalne akcijske konference Zveze komunistov SOZD Iskra

Rešitev strategija razvoja

Ali smo pripravljeni na tako veliko preobrazbo družbenopolitičnega in ekonomskega sistema na kapitalni osnovi, ko se bomo med drugim, kar naenkrat znašli tudi v velikih socialnih napetostih, ki bodo nosile pečat prehodnega obdobja? Res je, da je še veliko nejasnosti, nedorečenosti, morda tudi premajhne obveščeniosti ljudi in nenazadnje velika časovna stiska, toda ob prvenstvenem zagotavljanju ekonomskega statusa, bo glavno težo nosila strategija razvoja, ki posledično pomeni tudi socialno varnost delavcev.

To je le nekaj ugotovitev z osme seje Predsedstva SAK Zveze komunistov Iskrine sestavljene organizacije, kjer so njeni člani največ pozornosti namenili današnji oziroma jutrišnji prenovi Iskre. O poteku same reorganizacije je informativno spregovoril član Iskrinega Poslovodnega odbora Jože Godec, ki je poudaril bistveno novost Iskre, kot korporacije, ki bo kapitalno povezana. Smo pred velikimi izzivi tujega in domačega tržišča, od nas pa je odvisno ali se bomo

na njih znali postaviti kot uspešna konkurenčna korporacija, ali pa se bomo izgubili v množici malih in razdrobljenih podjetij. Predlog prenove Iskre je objavljen tudi v današnji številki našega glasila.

V razpravi so člani predsedstva odpirali različna vprašanja, ki so se nanašala na področje upravljanja delniške družbe, lastninskih razmerij, predvsem pa na reševanje problematike prezaposlenosti v Iskri. Ob tem so prisotni ponovno

poudarjali velik pomen Iskrinih strateških usmeritev in da moramo v tem obdobju veliko več narediti na področju strategije, saj je ta tesno povezana z reševanjem ekonomskih in tehnoloških presežkov delavcev. Slednje zahteva tudi drugačno vlogo sindikata v podjetjih, ki se bo moral na podlagi samostojnosti, partnerstva in profesionalizacije vključevati v razreševanje te problematike.

V nadaljevanju so člani predsedstva govorili o pripravah na kongres sloven-

ske Zveze komunistov in ob tem na kratko obravnavali dokumente, ki se nanašajo na delo ZKS med obema kongresoma, na spremembe statuta ZKS in o sami prenovi Zveze komunistov. Tudi tu je še veliko vprašanj odprtih in nedorečenih pa naj gre za metode dela, programske opredelitve, načela organiziranja pa oblike združevanja, volitve itd., predvsem pa za vprašanja nadaljnje strategije Zveze komunistov. Ob koncu so se na seji dogovorili, da naj dokumente obravnavajo v posameznih Iskrinih osnovnih organizacijah, člani osnovnih organizacij pa naj izpolnijo vprašalnik o smereh sprememb statuta ZKS, ki je bil objavljen v glasilu Komunist.

VŽ

SKLEPI

6. seje delavskega sveta SOZD Iskra

55. sklep: DS ugotavlja, da pogojna sklepa 4. seje DS SOZD št. 33/tč. 10 in 11 in št. 34/tč. 1 in 2 nista ne sprejeta, ne zavrnjena. Zato DS zadaljuje PO SOZD Iskra, da do naslednje seje delavskega sveta zadevo razreši.

56. sklep: DS poziva vse DO, ki tega še niso storile, da do roka, t. j. do konca septembra 1989, imenujejo svojega delegata v odbor za samoupravno usklajevanje Letnega programa SOZD Iskra za leto 1990.

57. sklep: DS sprejme Poročilo o poslovanju SOZD Iskra v obdobju 1. 6. 1989, vključno s predlaganimi ukrepi v zaključkih in financiranjem dejavnosti skupnega pomena s tem, da se v besedilu poročila na 12. strani, zadnji stavek 3. odstavka glasi:

»Nedvomno bo potrebno v bodoče obseg Delte spraviti v realne okvire razpoložljivega kapitala in jo podpreti predvsem na računalniškem programu.«

Od DO Avtomatika naj se v 15-dnevnem usklajevalnem postopku pridobi pozitivno soglasje h gornjemu sklepu.

58. sklep: DS sprejme poročilo o poslovanju Iskrine INO mreže v I. polletju 1989.

59. sklep: DS soglaša s povečanjem kapitala v firmi IE Stuttgart od sedanjih 1.550.000.— DEM na 2.400.000.— DEM in v firmi IE Milano od sedanjih 20 mio ITL na 500 mio ITL.

60. sklep: DS sprejme Poročilo o raziskovalno-razvojni dejavnosti v SOZD Iskra za leto 1988 ter naroča organom upravljanja DO, da sprejmejo konkretne sklepe, ki izhajajo iz vsebine in ugotovitev poročila, tako za tekoče delo, kot za planiranje akcij v naprej. Ne glede na predvidene organizacijske spremembe je potrebno krepiti razvojno podlago vseh DO in pospešiti izvajanje razvojnih nalog. Usmeritev v »nov izdelek« je potrebno spremljati in izvajati ne le v RR področju, ampak tudi v ostalih področjih DO in DSSS SOZD Iskra, kajti le skupno inovativno poslovanje lahko pripomore k novi kvaliteti in uspehom.

61. sklep: DS razpisuje volitve arbitrov notranje arbitraže SOZD Iskra. Arbitre izvolijo na predlog sindikata delavski sveti naslednjih subjektov:

- delovne organizacije 3 arbitre
- enovite delovne organizacije 1 arbitra
- delovna skupnost SOZD in Iskra banka 1 arbitra

Rok za izvedbo volitev je 15. 11. 1989. Sklepe o izvolitvi zbira tajništvo samoupravnih organov SOZD Iskra.

Delavski svet bo na podlagi poročil delavskih svetov, ki volijo arbitre, razglasil listo arbitrov notranje arbitraže in jo objavil v glasilu Iskra.

Predsednica DS SOZD Iskra
Lea Kolar

MI MERINA V SVET

O tem se prepričajte na Sodobni elektroniki v hali B2 Gospodarskega razstavišča v Ljubljani.

Sodobna elektronika 89

Na 36. sejmu Sodobna elektronika v Ljubljani je razstavljalo skupno 591 razstavljalcev, od tega 194 domačih in 397 tujih. Že po tradiciji je bil Iskrin nastop v dvorani B Gospodarskega razstavišča tudi tokrat med najbolj opaznimi. Letošnje Iskrino sporočilo obiskovalcem je bilo »Mi merimo v svet«. Med sejmom je bilo v Ljubljani tudi več simpozijev in seminarjev — XXIII. jugoslovanski simpozij o telekomunikacijah YUTEL 89, XI. jugoslovanski simpozij o elektroniki v prometu EP 89, XV. mednarodni seminar Inteligentni merilni sistemi in aparati ISEMEC 89, VI. jugoslovanski simpozij Vodenje in avtomatizacija elektroenergetskih sistemov VAES 89 in študijski dan Kakovost sestavnih delov in materialov za elektroniko. Peta jugoslovanska razstava robotizacije JUROB 89 bo novembra meseca na GR v Ljubljani.

»Ko odpiramo vrata tradicionalnemu prvovrstnemu jugoslovanskemu in priznanemu mednarodnemu poslovnemu in tehnološkemu srečanju Sodobna elektronika v Ljubljani, nas navdaja tako kot velja za vsa usodna prelomna obdobja, značilen nemir. Priče smo vrenju, iskanju in organiziranju novih potencialov, napredka in razvoja, v pričakovanju precejšnjih sprememb. Celotna tako sodobno in dinamično panogo, kot je elektronika, je to neobičajno. Prisostvujemo snovanju veleprojektov, kot je Eureka, združevanju in reorganizaciji celih narodov, kot je Evropa 92,« je v slavnostnem govoru ob odprtju Sodobne elektronike 89 med drugim dejal zvezni minister za promet in zveze Jože Slokar. Otvoritve so se med drugimi udeležili tudi Dušan Ši-

nigoj, Jože Smole in Marko Bulc.

Šestintrideseta ponovitev Sodobne elektronike v Ljubljani je pokazala, da je tej specializirani razstavi ostala zvesta večina tako domačih kot tujih stalnih razstavljalcev, prišlo pa je tudi nekaj novih firm. Skupno se je na Elektroniki predstavilo 591 razstavljalcev, kar je za skoraj desetino več kot lani: domačih je bilo 194, tujih pa skoraj 400, točneje 397. Med razstavljalci so bili najštevilnejši Jugoslovani, sledijo pa nam Zahodni Nemci s 131 razstavljalci, Avstrijci (48), Američani (47), Švicarji (41), itd.

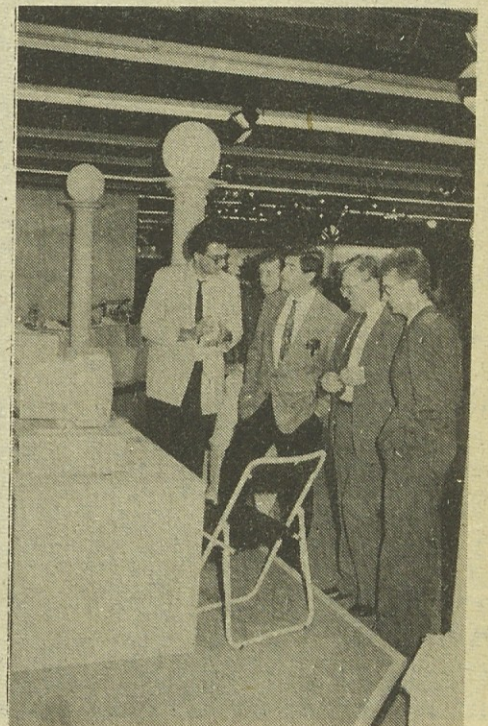
Tudi letos je število razstavljalcev po panogah dejavnosti ponovno potrdilo željeni profesionalni značaj razstave, saj je predstavljalo profesionalne elektronske naprave 61% udeležencev Elektronike, sestavnih

delov, enot in materialov zanje 28% in opreme za proizvodnjo 8%.

Sodobna elektronika je znana tudi po številnih spremljevalnih seminarjih in simpozijih — od najbolj znane in uveljavljene YUTEL-a, to je simpozija o telekomunikacijah, pa preko ISEMEC-a, VAES-a in EP-eja do študijskega dne, namenjenega kakovosti sestavnih delov. Zaradi pomanjkanja razstavnega prostora in dogovora z organizatorji posvetovanja JUROB bo letošnja peta jugoslovanska komercialna razstava robotizacije in fleksibilne avtomatizacije JUROB 89 v dneh od 6. do 8. novembra.

Iskraši smo se že po tradiciji predstavili v dvorani B Gospodarskega razstavišča. Kot rečeno, je bil slogan naše predstavitve »Mi merimo v svet«, sama razstava pa je bila razdeljena na nekako dva dela — programskega in komercialnega. V prvem, torej osrednjem smo predstavljali merilno-regulacijsko tehniko s posebnim poudarkom na ekologiji.

Daljši zapis, lahko bi rekli kar precej obširno prilogo o Sodobni elektroniki 89, bomo objavili v prihodnji številki našega tednika, seveda pa bomo največ pozornosti namenili Iskrini razstavi in prispevkom Iskrašev na omenjenih strokovnih manifestacijah. Lado Drobež

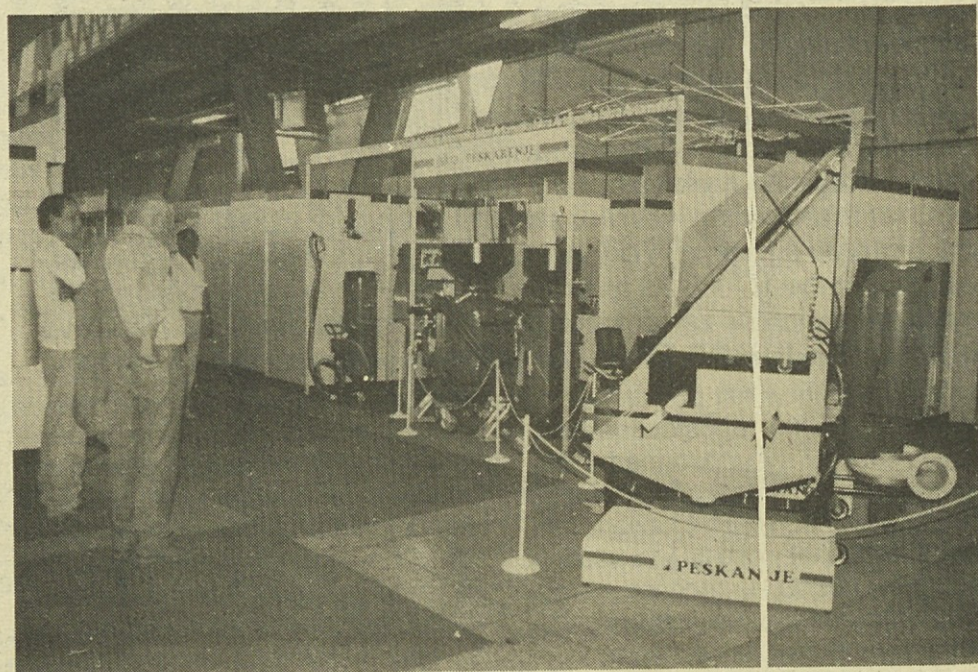

Celje in Zagreb — priložnost za predstavitev jugoslovanskemu trgu

Izredno veliko število obiskovalcev, ki si je v mesecu septembru ogledalo Celjski sejem obrtnega gospodarstva in Zagrebški mednarodni velesejem, kakor tudi polnoštevilčna udeležba razstavljalcev, dovolj zgovorno nakazujejo, da postaja trg vedno bolj realen termometer uspešnosti, tovrstne prireditve pa prostor, kjer lahko pokažeš, kaj znaš in kaj lahko ponudiš. Poleg segmenta iz programa varjenja in predstavitve izdelkov iz t. im. temeljnih organizacij — elementašic, ki so razstavljene na skupnem Iskrinem paviljonu, je bila delovna organizacija Avtomatika v Zagrebu — v hali 40 zastopana še z enim programom — peskanje in antikorozijska zaščita.

Na čeprav majhnem razstavnem prostoru, so si obiskovalci lahko ogledali vse od standardnega programa peskalnih naprav, dopolnilnega programa, novosti pa do video posnetkov antikoro-

zijske tehnologije linij in vlažnega peskanja v aplikaciji za marine. Zanimanje za razstavljene eksponate je bilo kljub krizi v našem gospodarstvu, kar precejšnje. Pri tem ne gre zanemariti tudi obiska

predstavnik edinega našega proizvajalca podobne tehnologije iz Gostola, oz. njihove ponudbe, da skupaj proučijo možnosti za sodelovanje v proizvodnji, iskanju novih rešitev pri postavitvi so-

dobnih tehnologij in nastopu na trgu. In kaj so si obiskovalci lahko ogledali:

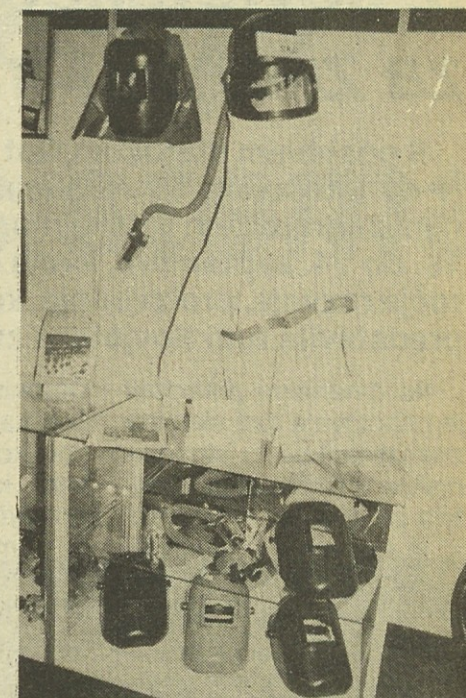
— zaprt sistem peskanja ZP 25 EV, ki je narejen predvsem za odstranjevanje ko-rozije, čiščenje pred nanosom anti korozijskih premazov, matiranje kovinskih in drugih površin ter za vrsto restavratorskih del na izdelkih iz kamna, lesa, stekla in kovine

— tlačne naprave za peskanje TZP 100S (30, 60, 100 in 150), ki se odlikujejo predvsem z veliko hitrostjo odstranjevanja korozije, slabih ali dotrajanih antikorozijskih premazov, ipd.. Uporabljamo jih za čiščenje velikih površin ali konstrukcijskih delov (ladjedelnice, pri čiščenju stavb in mostov ter drugih jeklenih konstrukcij)

— peskalne kabine IPK, ki se uporabljajo za odstranjevanje korozije in omogočajo uporabo v vseh vrstah metalne nemetalne

industrije. Prav iz programa peskalnih kabin je bila predstavljena tudi novost — tehnologija peskanja s steklenimi perlami — kroglicami, ki je v svetu že poznana, pri nas pa je vzbudila precejšnje zanimanje uporabnikov

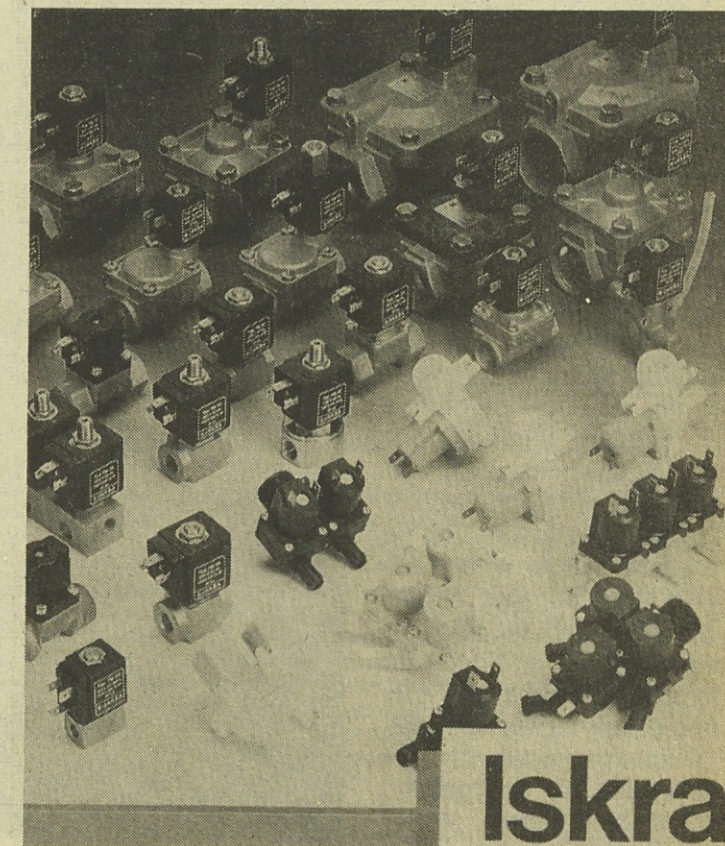
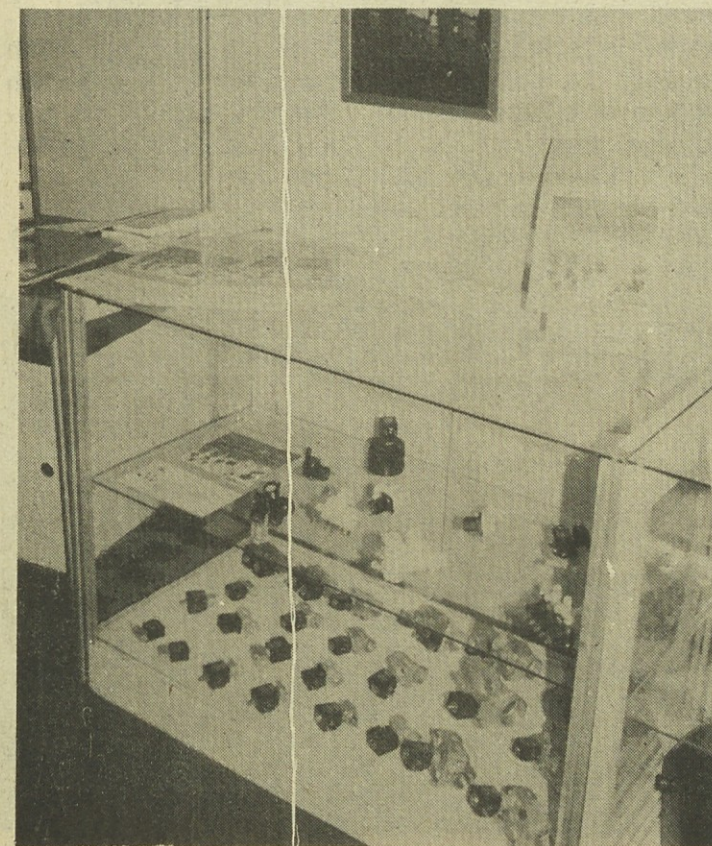
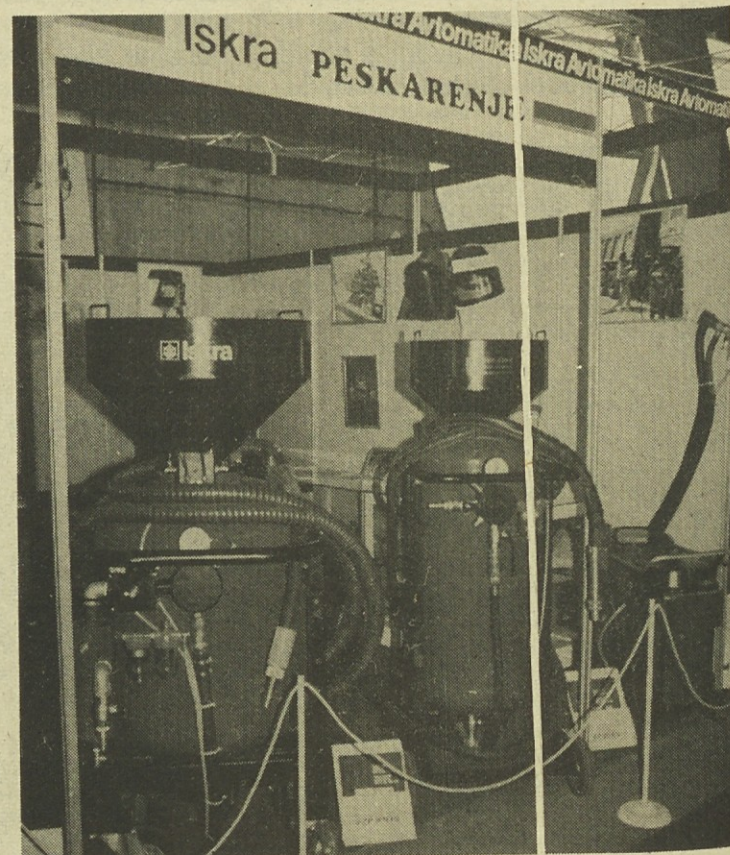
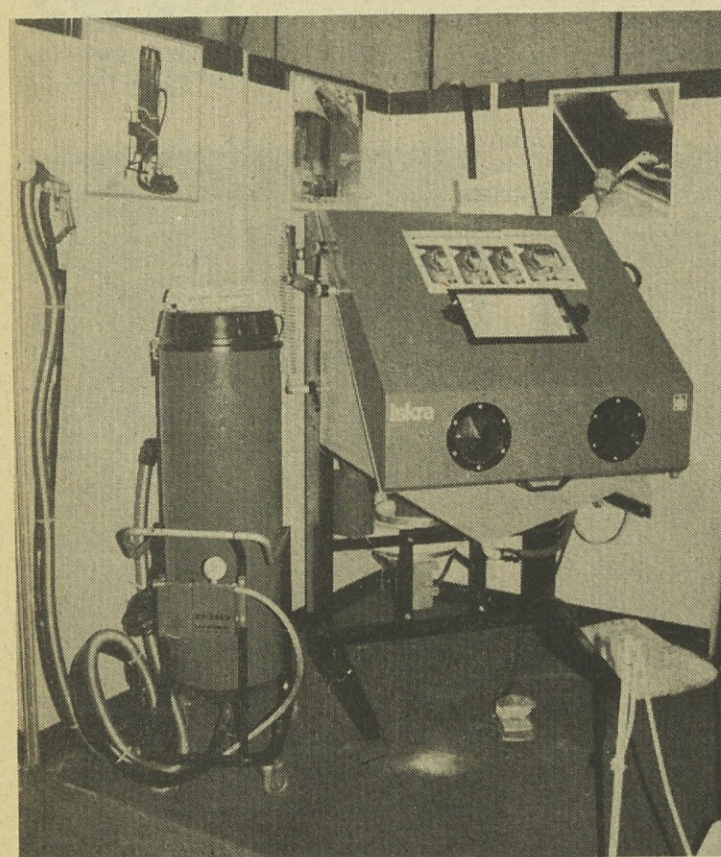
— iz dopolnilnega programa pa čelade in skafandre za peskanje, pištole, hladilne sisteme in elektromagnetne ventile. Prav ti so nosili oznako novost, saj so bili prvič predstavljeni na jugoslovanskem trgu. Omenjene elektromagnetne ventile Iskra namreč trži in marketinško obdeluje v kooperaciji s proizvajalcem Jakšo. Večina izdelkov je namenjena za izvoz. Verjetno pa bo njihova uporabnost, za zapiranje in odpiranje vode, pare (nizkotlačni in visokotlačni), komprimiranega zraka, internih plinov, mineralnih olj in neagresivnih medijev, zanimiva tudi za domačega uporabnika. Omenjeni program elektromagnetnih

ventilov bo predstavljen tudi na sejmu Elektronike v Ljubljani.

Na sejmu v Celju je bil omenjeni program predstavljen v manjšem obsegu.

Š. D.

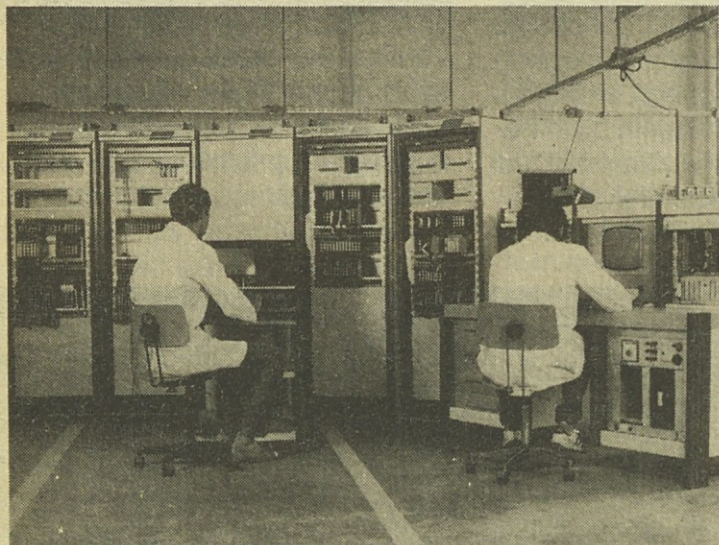
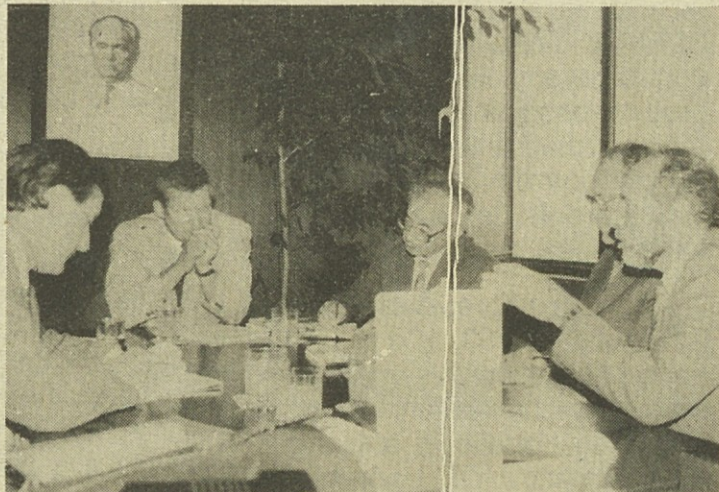

Skupina znanstvenikov in strokovnjakov iz sovjetskega Državnega komiteja za znanost in tehniko obiskala Iskro

S posebnim statusom, kot država — gost, je na letošnjem 80., jubilejnim mednarodnim zagrebškem velesejmu, ki je potekal od 18. do 24. septembra, svoje dosežke s področja razvoja, proizvodnje, kulture idr., širše predstavila tudi Sovjetska zveza.

Na omenjeno prireditev je pripotovala tudi skupina znanstvenikov in strokovnjakov iz Državnega komiteja za znanost in tehniko, ki je bivanje v Jugoslaviji izkoristila za delovne obiske v nekaj večjih gospodarskih organizacijah.

Doronin — namestnik načelnika Oddelka za ekonomiko resursov v Državnem komiteju ZSSR za preskrbo in Feliks Kogan — namestnik glavnega inženirja podjetja SOJUZTEHENERGO, so nato obiskali še delovno organiza-

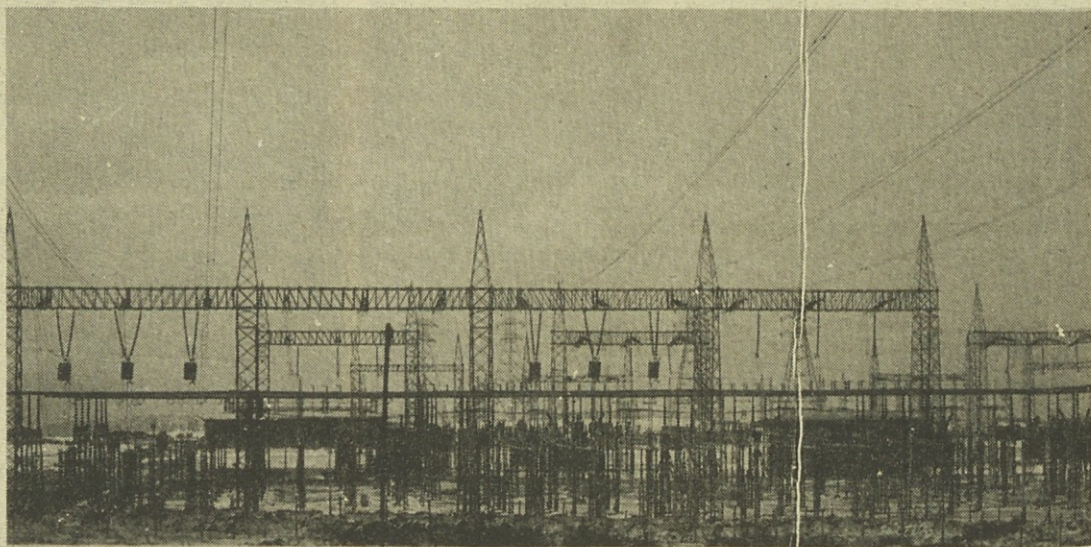

Med drugim je v ponedeljek, 25. septembra obiskala tudi Iskro. V Poslovnem centru na Trgu revolucije jih je najprej v imenu vodstva SOZD Iskra sprejel dr. Bruno Štiglic s sodelavci. V krajšem razgovoru jim je predstavil Iskro, njene razvojno-raziskovalne strategije in obseg ter vsebino sodelovanja s Sovjetsko zvezo. Gostje: Jurij Folin, namestnik načelnika oddelka za znanstvenotehnični napredek v energetskih branžah industrije, Valerij

cijo Iskro Avtomatiko, kjer jih je sprejel Jože Pukl — direktor za programsko-tehnično dejavnost s sodelavci. Po ogledu dela proizvodnje TOZD Naprave za energetiko in Laboratorija za energetiko v TOZD Razvojni inštitut, so gostje strnili vtise v zaključke, iz katerih je razbrati možnost in željo za konkretnije sodelovanje na segmentu energetske branže industrije. V tej smeri je bila dana tudi pobuda za srečanje-sestanek s strokovnjaki iz

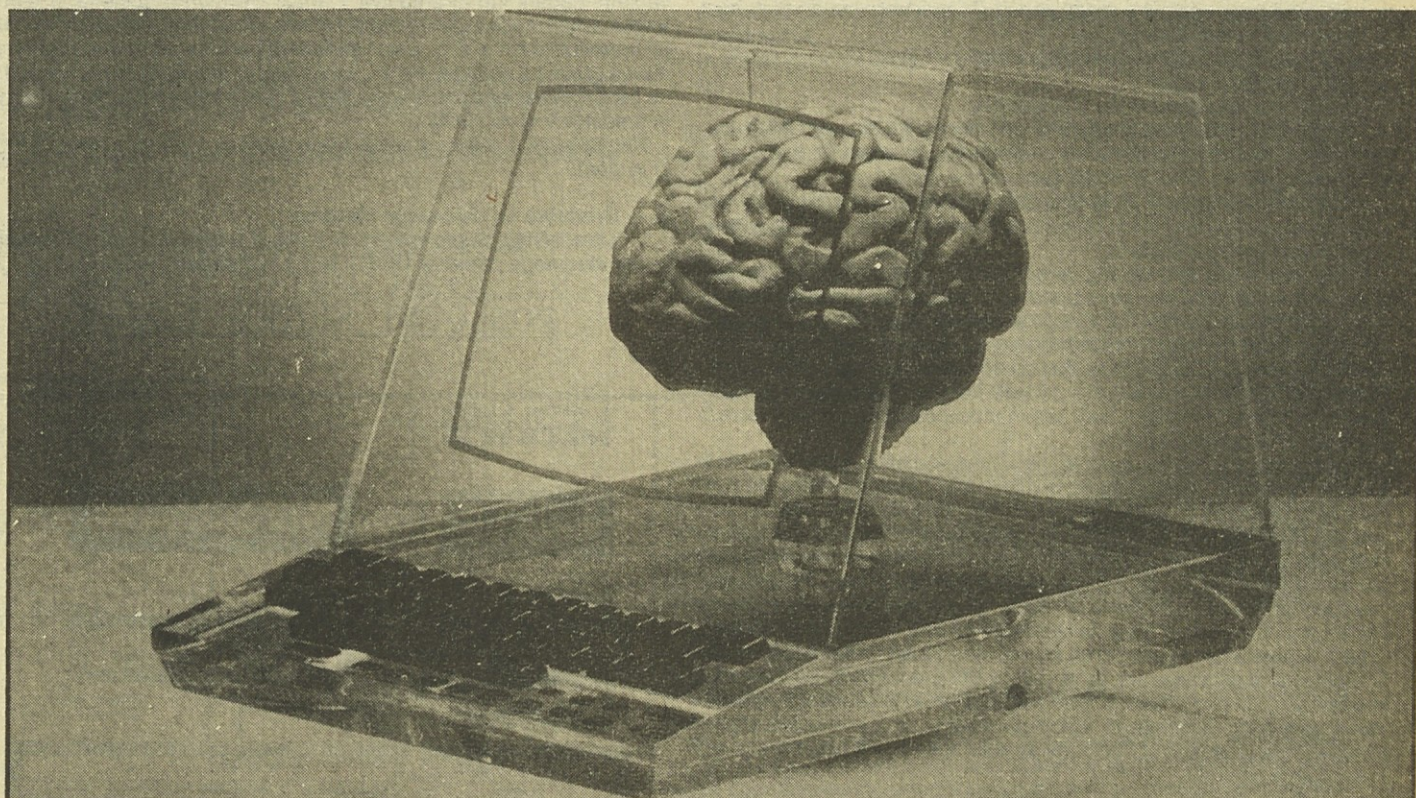
Avtomatike, ki naj bi ga predvidoma pripravili v Sovjetski zvezi že v letošnjem letu. Ob tej priložnosti naj bi tudi konkretizirali možne načine, oblike in obseg sodelovanja, tako na skupnem razvoju, proizvodnji, oz. iskanju novih, za tretji trg zanimivih tehničnih rešitev na konkretnih projektih kompleksnih energetskih sistemov, s področja prenosa podatkov po daljnovodih idr.

Š. D.

PREDLOG za preoblikovanje poslovnega sistema *Iskra*

1.

V minulih petnajstih letih so se v svetu zgodile zelo velike spremembe v tehnološkem in ekonomskem smislu. V svetovnem gospodarstvu poteka vseobsežna globalizacija poslovanja. Trgi posameznih držav postajajo premajhni, da bi bila upravičena vlaganja v izdelke visoke tehnologije, posamezna podjetja pa prešibka, da bi sama zmogla visoka vlaganja. Konkurenčnost je tudi pri izdelkih nižje tehnologije dosegljiva le z upoštevanjem načela ekonomije obsega — prag rentabilnosti namreč pomika obseg proizvodnje in velikost tega čedalje višje. Zato smo priča globalizaciji tržišč, istočasno pa poteka vseobsežna globalna koncentracija resursov, zaradi rastočih kritičnih mas. V svetu ne obstaja pri nas umetno ustvarjena dilema veliko podjetje ali malo podjetje. Tržne strategije narekujejo harmoničnost obeh tipov (stroge ločnice dejansko nil). Vendar v svetu vse bolj narašča delež gigantskih družb. Podjetja se čedalje bolj povezujejo med seboj ne le poslovno, temveč predvsem z integracijami. V letošnjem letu je, ocenjujejo, bilo 1400 integracij oziroma

prevzemov podjetij med korporacijami. Tudi v Evropi je že prisotna v svetu prevladujoča strategija »prevzemne rasti«. Integracijsko mrzlico zlasti spodbuja enotni trg 1992. Celo iz ZRN »trdnjave konservatizma«, poročajo o 1159 združitvah med manjšimi in srednje velikimi družbami v prejšnjem letu. Značilno je, da integracije potekajo predvsem na kapitalski način. Pravna povezanost ne sledi ekonomski. Z drugimi besedami, gospodarsko (in lastninsko) povezana podjetja ostajajo navzven samostojna, samostojne pravne osebe. Nasprotna tej silni koncentraciji resursov, je zelo jasna tendenca v decentralizaciji vodenja in izvajanja. Načela ploske organizacijske strukture so pripomogla k renesansi korporacij, ki so postale prilagodljivejše spremembam na trgu. Posamezni deli so neposredno izpostavljeni vplivom trga, s tem pa so komunikacijske poti in odzivni časi krajši. Na trgu kot konkurent ne nastopa korporacija, temveč le podjetja, ki jo tvorijo. Sinergični učinki nastajajo zaradi skupnega strateškega upravljanja, skupnih odjemalcev, skupne prodaje, itd.

2.

Gospodarska situacija v Jugoslaviji je narekovala velike spremembe v zakonodaji, ki skušajo slediti sodobnim trendom v svetu. Živo delo, s tem pa organizacijske zloženke, niso več primerna osnova v oblikovanju poslovnih sistemov. V vse večji meri prihaja do izraza kapital in kapitalne povezave. Pravni subjekti niso več opredeljeni po organizacijskih principih (TOZD, DO, SOZD), temveč po vrsti lastnine (družbena, mešana in privatna podjetja) in po načinu kapitalne ureditve (družba z omejeno odgovornostjo, delniška družba, itd.). Tako tudi nadaljnje povezovanje podjetij ni možno brez kapitalskih povezav. Podobno kot v nemškem pravu »povezana podjetja« predvideva Zakon o podjetjih kakovostno novo povezovanje podjetij v sestavljene oblike. Vzpodbuja se tudi holdinški (lastninski) princip povezovanja podjetij. Organiziranost ni več predmet sporazumevanja ob ustanavljanju sestavljene oblike, kar ne pomeni, da je obrobna. Dobiva le vlogo kot ji gre, kot orodje strategije, zato se odločanje prenaša na upravljalke strukture. S pogodbo oziroma samoupravnim sporazumom o združitvi pa je potrebno doreči vrsto drugih zadev, ki so pomembne za delovanje same sestavljene oblike in nazven. Podjetja, združena v sestavljeno obliko, lahko obdržijo lastnost pravne osebe. Samo v sestavljenih oblikah se lahko organizira opravljanje bančnih in podobnih poslov (torej posli interne banke) ali pa se lahko ustanovi skupna finančna organizacija, ki ima lastnosti pravne osebe. Po teh zakonskih spremembah se bodo ohranili le tisti sestavljeni sistemi, ki imajo ali bodo spoznali skupni dolgoročni interes. Postali bodo lahko korporacija v vsebinskem pomenu te besede, ne le združenje na papirju.

3.

Obstoječa organiziranost Iskre je v bistvu še vedno zasnovana na rešitvah iz leta 1974 v skladu z ZZZ. Čeprav je bil sam organizacijski vidik najpomembnejši pri povezovanju TOZD in DO, pa je kljub temu dosežena visoka stopnja poslovne povezanosti. Ta medsebojna prepletenost se kaže zlasti v naslednjem:

- regionalna predstavniška mreža doma in v tujini
- lastna podjetja v tujini
- regionalna servisna mreža v Jugoslaviji
- uveljavljena blagovna znamka in lažji dostop do številnih inštitucij
- skupno finančno poslovanje, medsebojne in zunanje materialne obveznosti.

Predčasna saldacija — zlasti finančnih in zunanjih materialnih obveznosti (garancije) bi utegnila pomeniti preveliko breme za uspešno poslovanje posameznega podjetja.

Poleg tega je prisotno tudi neposredno kreditiranje med DO in številne povezave, ki temeljijo na samoupravnih sporazumih za skupno financiranje strateških projektov. Poleg tega je cela vrsta programov ali izdelčnih skupin iz razvojnega, tehnološkega in tržnega vidika povezanih. Proces prilagajanja Zakonu o podjetjih bo povzročil bistveno večje število samostojnih pravnih subjektov — podjetij. To bo prineslo celo vrsto pozitivnih posledic, zlasti večjo tržno naravnost posameznih delov Iskre in bolj čisto ekonomsko računico.

Seveda moramo hkrati ugotoviti, da večina podjetij z vidika omenjenih trendov v svetu ne dosega ustrezne ekonomije obsega in ustrezne koncentracije resursov za potrebno konkurenčnost. Zato lahko združevanje lastnine resursov in koncentracija upravljanja celotnega poslovnega sistema Iskra omogočita selektiven programski pristop in optimalno razporejanje resursov na najbolj obetavne dejavnosti v Iskri. S tem bi pomembno prispevali k odpravi očitnega razvojnega in konkurenčnega zaostajanja programov Iskre za razvojem v svetu v zadnjem desetletju.

Iskrina poslovna uspešnost se zmanjšuje z rastjo realne cene kapitala. Poslovni rezultati kažejo, da je večina DO preobremenjena s stroški kapitala. Zato bi bilo potrebno Iskro kapitalizirati in jo usposobiti za delovanje v novih tržnih razmerah. Poleg eventualne družbene akcije kapitalizacije bi bilo to možno doseči z zbiranjem kapitala preko različnih vrst vrednostnih papirjev.

4.

Poslovni sistem Iskra sestavljajo družbena podjetja, ki so se oblikovala iz TOZD in DO v sestavi SOZD Iskra. Za učinkovito doseganje ciljev poslovnega sistema Iskra ta skupaj organizirajo v skladu z določili Zakona o podjetjih tudi sestavljeno obliko Iskra na podlagi pogodbe, ki jo sprejemajo delavski sveti posameznih podjetij. Sestavljena oblika se organizira preko kapitalne povezave kot delniška družba (d. d.) — vlagatelji postanejo delničarji, si pridobijo upravljalke pravice in se preoblikujejo v skladu z Zakonom o podjetjih v družbe z omejeno odgovornostjo.

Začetni kapital Iskra, d. d. se oblikuje na osnovi neto vrednosti premoženja posameznega podjetja na naslednji način:

- s sredstvi skupnih dejavnosti SOZD Iskra
- z najmanj 51% neto premoženja posameznega podjetja nadaljnje povečevanje kapitala pa bo izvedljivo:
- z izdajanjem vrednostnih papirjev zaposlenim
- z izdajanjem vrednostnih papirjev občanom, domačim in tujim podjetjem izven poslovnega sistema Iskra

- z vključevanjem novih podjetij v poslovni sistem
- iz rezultatov poslovanja delniške družbe
- iz drugih virov v skladu z zakonom.

Vrednostni papirji bodo pomemben vir financiranja poslovnega sistema. Izdajali bi obe osnovni vrsti vrednostnih papirjev, to je: dolžniške vrednostne papirje (debt securities — obveznice) kapitalne vrednostne papirje (equity securities — delnice).

Pri vlaganju denarja prebivalstva v vrednostne papirje sta pomembna zlasti:

- dolgoročno ustrezna stopnja dobička
- varnost naložbe

Zato bi v Iskri izdajali enotne vrednostne papirje (Iskra delnica, oz. Iskra obveznica) z enega mesta, to pa je tudi eden izmed razlogov za kapitalno povezovanje v višini 51% neto premoženja podjetja.

Delniška družba je torej predlagana kot oblika kapitalne povezave zaradi naslednjih razlogov:

- preračunana je na združevanje velikih kapitalov
- število vlagateljev je večje
- delnice in obveznice se lahko izdajajo na prenosnika
- lahko zbira kapital s pozivom na javnost.

5.

V začetni fazi kapitalnega povezovanja predvidevamo le kapitalna vlaganja, opisana v točki 4a in 4b, ki vzpostavljata predvsem formalni pogoj, da delniška družba sploh začne delovati.

S sredstvi skupnih dejavnosti se ustanovi in zagotovi delovanje Iskra, d. d. — sredstev DSSS, združenih in plasiranih sredstev SOZD (RR, rezerve, investicije), Indok, Standardizacija in skladov Iskra Banke.

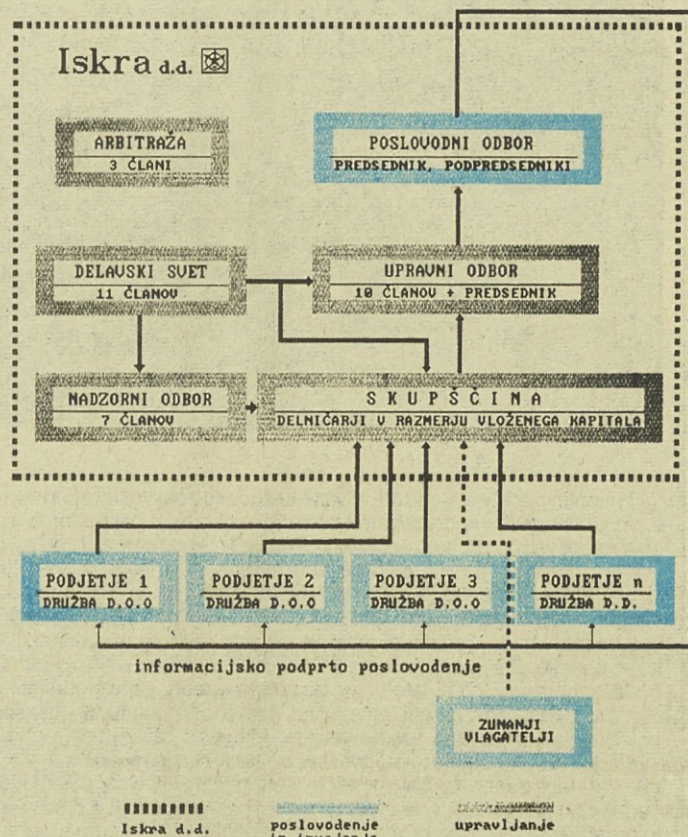
Z 51% neto premoženja družbenih podjetij se oblikuje Iskra, d. d. kot holding. Hkrati Iskra, d. d. izda ustrezno število internih delnic (z upoštevanjem vlaganj 4a) in sredstva v enaki višini vrne podjetju. S tem je vzpostavljen medsebojni kapitalni odnos, ki zagotavlja udeležbo podjetja pri upravljanju Iskre, d. d.. S tem se finančni položaj podjetij v ničemer ne menja glede na sedanje stanje, dobijo pa pravico upravljanja Iskre, d. d. na osnovi vloženega kapitala (ne števila delavcev) in dodatnega plasmaja sredstev v okviru le-te.

Kapital Iskra, d. d. je torej sestavljen iz deležev, ki jih označimo z A, B, C, D in sicer:

A — Sredstva za delovanje sistema

V ta sredstva je zajeto vse premoženje, s katerim razpolagajo organizacije skupnega pomena: DSSS, Indok in Standardizacija. Podjetja jim

POSLOVNI SISTEM Iskra

prenesejo v trajno last tudi osnovna sredstva, ki jih sedaj uporabljajo. Združena sredstva RR, rezerv in investicij se prav tako vključijo v Iskra, d. d.. Delež posar neznega podjetja se združi z deležem v sredstvih (C) in ustrezno poveča upravljalška pravica.

B — Sredstva, združena v Iskra Banki

Sredstva skladov IB se prenesejo na Iskra, d. d.. Delež posameznega podjetja se združi z deležem v sredstvih (C) in ustrezno poveča upravljalška pravica. Iskra, d. d. ta sredstva uporabi za ustanovitev skupne finančne organizacije — Iskra Banka, d. o. o. (družbe z omejeno odgovornostjo), ki ima lastnost pravne osebe. Upravljanje Iskra Banke je vključeno v sistem upravljanja Iskra, d. d.

C — Neto premoženje podjetij

Sredstva tvori najmanj 51% neto premoženja podjetij po stanju 31. 12. 1989. Ta sredstva so plasirana v celoti nazaj v podjetja in so namenjena za formiranje interne delnice. Podjetja postanejo delničarji Iskra, d. d. z ustrežno proporcionalno upravljalško pravico. Interna Iskra delnica bi znašala od 10.000 — 50.000 US \$.

Podjetja, ki so že združena v sestavljeno obliko, se v ustreznem deležu prostih lastnih sredstev povezujejo neposredno v Iskra, d. d., sicer pa le prek vmesne sestavljene oblike.

Za zagotavljanje večjega vpliva na upravljanje, uspešnim podjetjem predlagamo, da se delnice ponderirajo z neto akumulacijo v PS in s tem delno omeji upravljalška pravica podjetij z izgubo.

D — Nadaljnja kapitalizacija

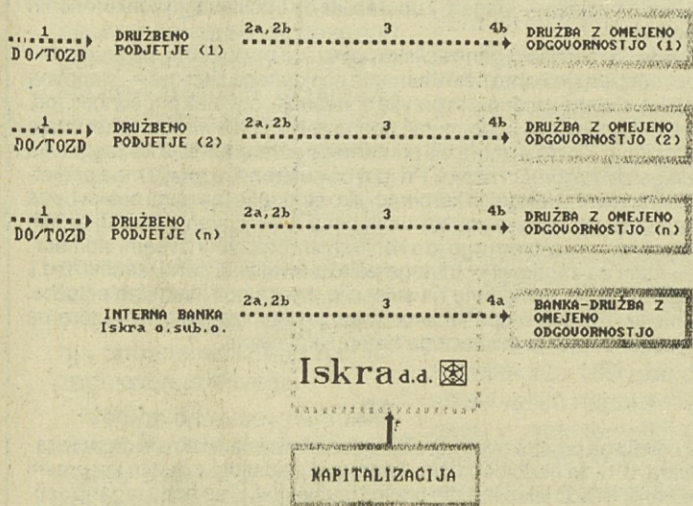
Sredstva se oblikujejo v okviru Iskra, d. d., ko prične s svojo podjetniško aktivnostjo in to iz akumulacije Iskre, z izdajanjem vrednostnih papirjev in še drugih virov. Ta sredstva se v skladu s sklepi organov upravljanja, d. d. (delničarjev) plasirajo po podjetniškem principu v posamezna podjetja v poslovnem sistemu Iskra.

6.

S tako izvedenimi kapitalskimi povezavami pridobi Iskra kot poslovni sistem možnosti, da se približa, oz. postane korporacija v pravem pomenu te besede.

Združevanje podjetij v poslovni sistema Iskra zasleduje naslednje cilje:

TRANSFORMACIJA SOZD Iskra V POSLOVNI SISTEM Iskra d.d.

- FAZA 1 - Preoblikovanje TOZD/DO v družbena podjetja
- FAZA 2a - Prenos združenih sredstev in skladov Interne banke na Iskra d.d.
- FAZA 2b - Prenos 51% neto premoženja družbenih podjetij na Iskra d.d.
- FAZA 3 - Formiranje Iskra d.d. (DELNIŠKA DRUŽBA Iskra)
- FAZA 4a - Retransfer 100% vloška Interne banke na Iskra banko, družbo z omejeno odgovornostjo
- FAZA 4b - Retransfer 51% vloška družbenih podjetij na novo ustanovljene družbe z omejeno odgovornostjo
- FAZA 5 - Kapitalizacija (vrednostni papirji - delnice, obveznice, vključevanje novih podjetij, itd.)

- skupna, skladna strategija razvoja
- dolgoročna rentabilnost
- večja konkurenčnost in povečanje tržnih deležev
- optimalna razporeditev resursov v sistemu — kapitala, kadrov, opreme, itd.
- doseganje večje racionalnosti opravljanja nekaterih dejavnosti
- doseganje ekonomije obsega
- ustrezna kakovost življenja vseh, ki delajo v Iskri ali so z njo pomembno povezani
- zmanjšanje tveganj v poslovanju in zagotavljanje medsebojne solidarnosti pri občasni ekonomski težavi podjetij
- strokovni in osebnostni razvoj zaposlenih
- krepitev socialne varnosti zaposlenih
- učinkovitejši vpliv na okolja.

Dolgoročno morajo posamezna podjetja dosegati boljše rezultate, kot če bi poslovala samostojno izven poslovnega sistema. Rezultat poslovnega sistema je večji kot seštevek rezultatov podjetij. To pomeni doseganje sinergičnih učinkov ob upoštevanju naslednjih prednosti, ki jih nudi poslovni sistem Iskra vanj združenim podjetjem:

- globalno programsko in tržno informiranost
- standardizacija in tipizacija
- blagovna znamka
- skupen ugled firme v okolju
- racionalizacija poslovanja
- koncentracija resursov
- privlačnost za zunanje vlagatelje in večja možnost kapitalske krepitve
- boljša pogajalska pozicija
- večja poslovno-finančna jamstva (mednarodni krediti, bonitete, itd.)
- lažji in cenejši dostop do tržišč (domača in zunanjetrgovinska mreža)
- možnost realizacije zahtevnejših in kompleksnejših projektov
- manjše prekrivanje programov in racionalno trošenje resursov
- možnost oblikovanja rizičnega kapitala za razvoj notranjega podjetništva
- možnost neposrednega kapitalskega povezovanja podjetij
- itd.

Poslovni sistem Iskra uresničuje svoje cilje s spodbujanjem povezovanja posameznih delov (za doseganje ekonomije obsega in kritičnih mas), selekcijo in nadomeščanjem programov in trgov, spodbujanjem skupnih in komplementarnih razvojnih projektov, utiranjem poti v strateške povezave itd. To zahteva:

- večjo mobilnost kapitala
- večjo mobilnost kadrov
- drugačne načine vodenja.

Glede na precejšnjo razvejanost programov je v vodenju neizogibna decentralizacija. Zato bo slog vodenja usmerjen k vzpodbujanju podjetniške iniciative, odgovornosti in tržne naravnosti. Proces odločanja mora temeljiti bolj na dejstvih kot na mnenjih — podprt z analizami.

7.

Podjetja, združena v poslovni sistem Iskra, bodo na osnovi lastniških deležev v Iskra, d. d. solastniki in s tem pridobijo tudi pravico (so)upravljanja. Razvidna bo razmejenost med upravljanjem in poslovodenjem. Dane so možnosti za uveljavitev svetovnega trenda centralizacije upravljanja in decentralizacije poslovodenja in izvajanja. Podjetja bodo uresničevala pravico upravljanja prek naslednjih organov upravljanja:

- skupščine delničarjev (vlagateljev)
- upravnega odbora
- nadzornega odbora.

V okviru Iskra, d. d. pa se izvli delavski svet, kot organ tam zaposlenih delavcev.

Skupščino vlagateljev sestavljajo delegati vseh podjetij. Število glasov posameznega delegata je odvisno od števila delnic in uspešnosti poslovanja. Član Skupščine je tudi delegat Iskra, d. d., katerega število glasov je odvisno od vrednosti živega dela (sredstva BOD).

Skupščina odloča z večino glasov. Skupščino vodi predsednik, ima pa naslednje pristojnosti:

- določa temelje poslovne politike Iskra, d. d.
- odloča o delitvi dobička Iskra, d. d.
- voli in razrešuje člane upravnega in nadzornega odbora
- odloča o vključevanju Iskra, d. d. v sestavljene oblike
- odloča o povečanju ali zmanjšanju osnovnega kapitala Iskra, d. d.
- sprejema plane Iskra, d. d.
- sprejema periodične in zaključni račun Iskra, d. d.
- itd.

Upravni odbor šteje 11 članov vključno s predsednikom, ki ga imenuje skupščina. Sedem članov voli Skupščina, tako da so zastopani vsi sorodni programi, tri člane voli Skupščina izmed zunanjih strokovnjakov, enega člana pa voli Delavski svet Iskra, d. d.. Upravni odbor odloča z večino glasov in ima naslednje pristojnosti:

- sprejema splošne akte poslovnega sistema Iskra
- sklepa o spremembi dejavnosti firme in sedeža Iskra, d. d.
- imenuje in razrešuje člane PO Iskra, d. d.
- daje soglasje k imenovanju direktorjev podjetij —vlagatelj
- imenuje člane organov upravljanja v podjetjih vlagateljih
- obravnava delovne načrte in programe ter sprejema sklepe, ki se nanašajo na izvajanje planov in politike Iskra, d. d.
- spremlja uspešnost poslovanja podjetij — vlagatelj in daje predloge za izboljšanje
- izreka ustrezne ukrepe za preprečevanje neuspešnosti podjetja —vlagatelja
- sprejema sklepe o koordinaciji proizvodnih programov podjetij —vlagatelj
- pripravlja predloge za Skupščino
- daje navodila in smernice za delo PO Iskra, d. d.
- predlaga trimesečna poročila o poslovanju Iskra, d. d. nadzornemu odboru.

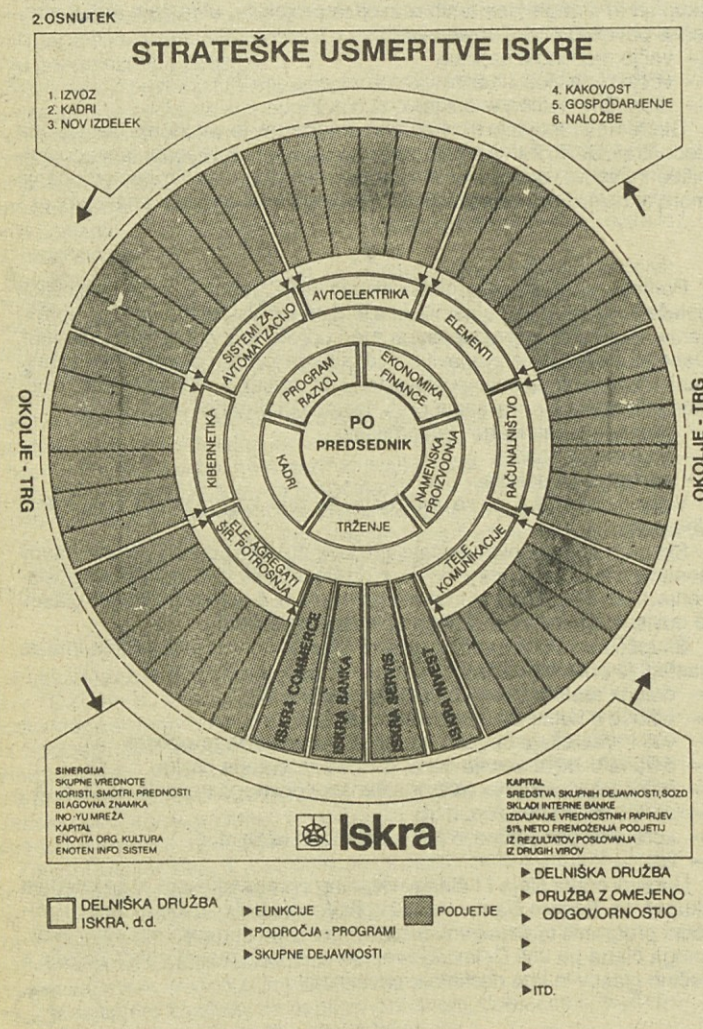
Nadzorni odbor šteje 7 članov, šest članov voli Skupščina (trije člani so izvoljeni med zunanji strokovnjaki), enega člana pa DS Iskra, d. d. Nadzorni odbor odloča z večino glasov in ima naslednje pristojnosti:

- nadzoruje uporabo materialnih sredstev, pregleda letno poročilo, obračun in predlog za delitev dobička
- ugotovi pravilnost vodenja poslovnih knjig v skladu s predpisi
- pismeno seznanj z ugotovitvami Upravni odbor in Delavski svet Iskra, d. d.
- itd.

8.

Iskra, d. d. se registrira prvenstveno za opravljanje funkcij strateškega načrtovanja in drugih skupnih funkcij, oz. nalog kot so:

- razvojno-programske zadeve
- trženje
- finance
- kadri in izobraževanje
- ekonomika
- družbeno-pravne zadeve
- organizacija in informacijski sistem
- stiki z javnostjo in institucionalna propaganda
- splošne zadeve.

Pretežno so to strokovna in administrativna opravila za potrebe organov upravljanja in Poslovnega odbora, v določeni meri pa tudi servisne dejavnosti, ki se izvajajo za več podjetij in se za to ne ustani posebnim podjetjem.

Za to bi Iskra, d. d. morala zagotoviti večji del prihodka na osnovi plana in programa storitev, ki jih sprejemajo organi upravljanja. To financiranje sistema bi za podjetja predstavljalo strošek, ki bi ga morali vključiti v prodajno ceno (kot material, delo, kapital, itd.) storitev in proizvodov, in sicer v višini 0,4%. Neposredne storitve bi se fakturirale v skladu z opravljenim delom za posamezno podjetje v okviru poslovnega sistema Iskra.

V nadaljnjem razvoju Iskra, d. d. se bo pojavil tudi dobiček na osnovi vlaganja svežega delniškega kapitala. Ta bi se po načelu dobrega gospodarja reinvestiral, del tega pa bi lahko bil namenjen za financiranje Iskra, d. d., oz. za razširitev njene dejavnosti.

V pravnem prometu nastopa Iskra, d. d. v svojem imenu in za svoj račun, v svojem imenu in za tuj račun ter v tujem imenu in za tuj račun.

9.

Kot je že omenjeno, organizacijski kriteriji niso več temeljnega pomena za združevanje podjetij. Zato ni potrebno posebej govoriti o potrebnosti dvonivojske organiziranosti. Na ta način so omogočeni različni organizacijski pristopi posameznih podjetij glede na značilnosti programa poslovanja. Podjetja v poslovnem sistemu Iskra bodo imela vsa samostojnost v okviru svojega programa. Povezovanje z drugimi podjetji bo ekonomsko in razvojno smotno v primeru potrebe po razširitvi in združitvi podjetij, nadomestitvi programa in podobno.

Zaradi velikega števila podjetij je smiselno programsko povezovanje prek programskih podpredsednikov PO. Ti bi bili med drugim tudi nosilci vrednotenja projektov, s katerimi bi se podjetja pojavljala kot kandidati za dodeljevanje skupnih resursov. Glede na potreben obseg poslovanja bi morali programske podpredsednike določiti fleksibilno — lahko bi bili posamezni direktorji podjetij, oz. sestavljenih oblik s statusom podpredsednika ali pa bi bili člani poslovnega odbora Iskra, d. d. ipd.

Poslovodni odbor je sestavljen iz Predsednika in podpredsednikov, ki so odgovorni za posamezne funkcije, oz. programe v skladu s predloženim mandatarjem. Podpredsedniki pokrivajo predvsem naslednja področja in so hkrati tudi vodje posameznih funkcij:

- trženje
- programi in razvoj
- finance
- kadri
- namenska proizvodnja.

Število podpredsednikov in delitev dela določa Upravni odbor. S tem se upravljanje jasno ločuje od poslovanja in izvajanja. Tako so dani pogoji za oblikovanje fleksibilne organizacijske strukture kot orodja za realizacijo poslovnih strategij. Podjetja, ki bodo specializirana za opravljanje posameznih vrst storitev (Iskra Commerce, Iskra Invest, Iskra Servis), bodo podjetja — vlagatelji uporabljali ob upoštevanju konkurenčnih pogojev.

Glede na rahlejšo organizacijske povezave bo potrebno na drugi strani povečati druge kohezivne elemente poslovnega sistema — blagovna znamka, skupne vrednote in pravila obnašanja, občutek pripadnosti, ipd. Direktorji podjetij se bodo morali obnašati kot podjetniki in ne kot vodje proizvodnje. Dobiček mora biti primarnega pomena, ker le-ta zagotavlja podlago za dolgoročni razvoj. Pri tem bo potrebno razmejiti med podjetniško (na ravni podjetja) in korporacijsko strategijo (na ravni poslovnega sistema Iskra). Prva mora biti usmerjena k oblikovanju konkurenčnih strategij na konkretnem trgu in s konkretnimi proizvodi z vsemi elementi, ki so nujni za zagotovitev tržnega deleža (kvaliteta, cena, stroški, ipd.). Druga mora biti usmerjena na selekcijo programov, finančne naložbe, optimizacijo sistema, spodbujanje notranje organizacijske klime, torej na strateško krmiljenje poslovnega sistema kot celote.

10.

Podjetja se prostovoljno združijo v poslovni sistem Iskra in organizirajo Iskra, d. d. za nedoločen čas. Iskra, d. d. nadaljuje z delom kot pravni naslednik SOZD Iskra in tistih pravnih subjektov, ki se bodo organizacijsko vključili v Iskra, d. d. (DSSS, Indok, Standardizacija). Iskra Banka, d. o. o. je pravni naslednik Iskra Banke o. sub. o. Iskra, d. d. se organizira s pogodbo. Dosedanje članice SOZD, ki ne bodo sprejele pogodbe ostanejo do konca leta 1990 še članice brez upravljalških pravic, z možnostjo koriščenja skupnih storitev in obveznostjo plačevanja prispevka kot ostale članice.

Vsako podjetje ima pravico izstopiti iz poslovnega sistema z enoletnim odpovednim rokom. Izstop se opravi s prodajo delnic, ki jih prvenstveno odkupijo po tržni vrednosti ostala podjetja — vlagatelji. Podjetje mora izpolniti vse obveznosti in povrniti morebitno škodo, povzročeno z izstopom.

Iskra, d. d. preneha, ko to sklenejo vsa podjetja — vlagatelji ali ko ta podjetja prenehajo poslovati.

S seje DS DO Elementi

Zavedati se realnosti položaja

Ugotovitev, da je referendum, s katerim so se delavci temeljnih organizacij DO Elementi odločali o preoblikovanju v samostojna podjetja, uspel, je le delno točna. Nekaj čez 700 zaposlenih TO HIPOT iz Šentjerneja namreč ni pripravljenih na združitev (opredeljeno v predlogu SaS) v eno podjetje, skupaj s sosednjim TO Upori in TO Industrijska elektronika iz Kostanjevice.

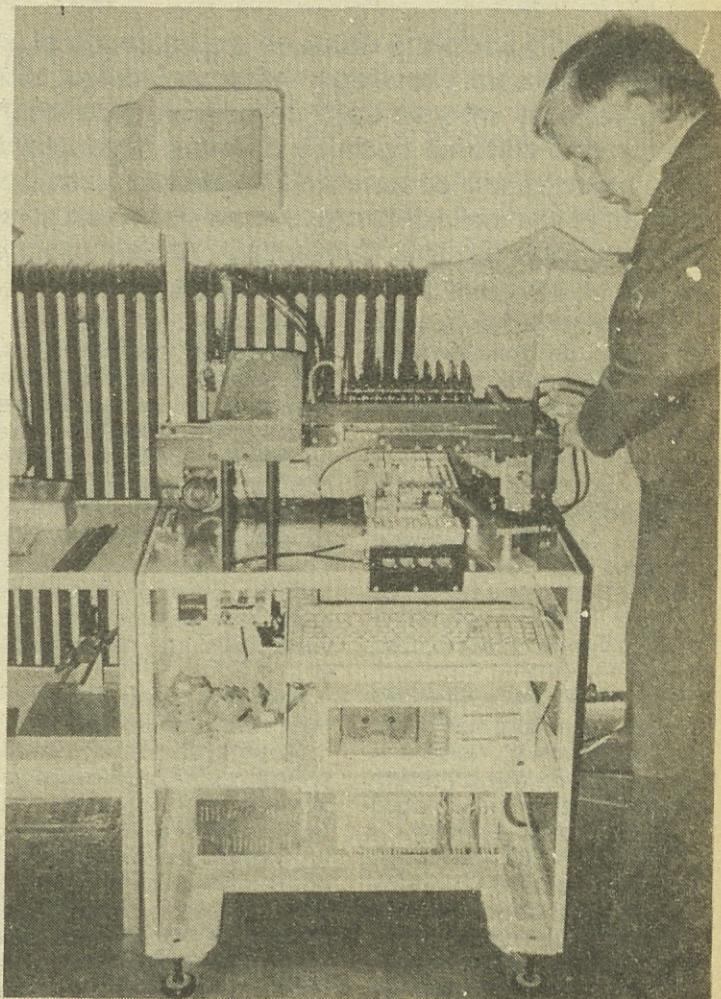
Verjetno pa se večina ni zavedala, da taka odločitev pomeni nadaljevanje združevanja v DO Elementi, kar pa ni združljivo z zahtevami novega Zakona o podjetjih. Ob tako predstavljenih dejstvih sta se delegatom postavljali najmanj dve vprašanji — Ali so bila v javni razpravi res razčiščena vsa sporna vprašanja in vsi delavci res pravilno obveščeni? In kakšni bodo nadaljnji koraki v reorganizaciji DO glede na delni neuspeh referendumu za sprejem SaS o spremembah v organiziranju DO Iskre Elementi in o načinu in pogojih za ureditev medsebojnih pravic in obveznosti. Rezultati posebne analize so po besedah poslovnih delavcev DO in strokovnih služb, ki so pripravljale ustrezne strokovne podlage za odločanje na referendumu, pokazali, da bi bilo najbolj smotrno organizirati skupno podjetje na šentjernejsko-kostanjeviški lokaciji, saj dosedanja razdrobljenost v novih pogojih gospodarjenja nobenemu izmed njih ne zagotavlja preživetja.

Večina delavcev HIPOT je očitno še vedno zazrta v nekatere uspehe iz preteklosti, kot smo slišali na seji od njihovega delegata, nihče pa točno ne ve, kaj jih čaka v prihodnje, vsekakor pa na svoja pleča niso pripravljene prevzeti še drugih izgubarjev. Premalo pa se vsi zavedajo, kaj nakazujejo rdeče številke ob polletnih obračunih.

Po krajši razpravi in predlogih strokovnih služb so se delegati odločili, da v TO HI-

POT referendum ponovijo že v oktobru, vsebuje pa naj predlog, da se organizira samostojno podjetje. Ob tem pa naj pristojni proučijo možnosti za vzpostavitev skupnih služb za vsa tri podjetja, kar bi vsaj delno pripomoglo k racionalizaciji poslovanja. Vse ostale temeljne organizacije, ki so se že izločile iz DO pa bodo nadaljevale z aktivnostmi reorganizacije in preoblikovanjem v nova podjetja.

V smiselno, predvsem vsebinsko naravnano povzetku pa je Zoran Polič, predsednik PO DO Elementi delegate seznanil s pospešenimi aktivnostmi za saniranje najbolj perečih finančnih primanjkljajev, kar bo potrebno izpeljati v treh mesecih do konca leta. V temeljnih organizacijah HIPOT, Polprevodniki in SEM, kjer je situacija še najbolj zaostrena so se odločili za vrsto notranjih ukrepov, saj le s kratkoročnimi krediti ali prelivanjem sredstev ni mogoče dolgoročno preživetje. Za normalno poslovanje novih podjetij, od začetka leta 1990, bo potrebno še veliko naporov za saniranje v vsaki temeljni organizaciji in to ob pomoči strokovnih služb in posloводства DO. Predsednik PO DO je zato že predlagal posameznim delavskim svetom v TO, da v dogovoru z vodstvi sprejmejo sistem izrednih ukrepov. V prvi fazi naj bi to veljalo za najbolj ogrožene temeljne organizacije. Tako bi vodilnim ekipam omogočili samostojno odločanje glede urejanja najpomembnejših zadev razvojnih, proizvodnih, kadrovskih, skrat-

Prestrukturiranje ni le beseda — novi robot za površinsko montažo elementov v Industrijski elektroniki v Kostanjevici.

ka gre za celovit paket ukrepov v smislu izboljšanja ekonomike. S tem pa seveda vodilne ekipe prevzemajo tudi popolno odgovornost za svoje delo.

Izhodišče za prihodnje odločanje v podjetjih pa naj bi bile skrbno narejene analize, oz. programi, iz katerih bodo točno razvidne in opredeljene programske perspektive za naslednje obdobje. V nekaterih temeljnih organizacijah so ti programi že narejeni in jih tudi že pospešeno izvajajo. Po zagotovilih pravne službe prenos pooblastil DS na vodilne ekipe ni sporen in je povsem v skladu z veljavno zakonodajo. Vsekakor pa je pravočasno in učinkovito ukrepanje umestno in tudi zaželeno

zato, da bi preprečili poslabševanje razmer in tako tudi ostrejšše sankcije.

Kljub trenutno nezavidljivemu položaju pa ni razlogov za pesimizem, kot je poudaril Zoran Polič, saj predstavljajo elementi za elektroniko enega izmed najbolj perspektivnih programov v Iskri, posebno še, ker se naše tovarne v zadnjem času že usmerjajo na zahodna tržišča. Padeč domačega trga in prestrukturiranje zaenkrat sicer povzročata obilico težav, a z zahtevnejšimi in bolj kakovostnimi izdelki si bomo po zmanjševanju stroškov zanesljivo utrlj pot v družbo vodilnih svetovnih proizvajalcev.

I. S.

Računalnik v službi poslovanja je kot srce v vlogi življenja

Delovanje sodobne delovne organizacije si je praktično nemogoče zamisljati brez učinkovitega informacijskega sistema. V novogoriški Iskri Avtoelektriki smo se zato že pred leti odločili za uvedbo računalniško podprtega sistema vodenja delovne organizacije. V ta namen so bili nabavljeni moderni računalniški sistemi z ustreznimi enotami, vzporedno s tem pa je tak sistem zahteval tudi ustrezen strokovni kader, ki na tem računalniškem sistemu danes dela. Ta dejavnost je organizirana v področju za organizacijo in informatiko, ki ga (trenutno) še vodi Bogdan Soban.

To področje predstavlja praktično »srce« delovne organizacije, zato sprejemamo tudi delček samokritike, ker o njem v našem glasilu doslej še nismo pisali, nismo ga še predstavili. Da bi to napako popravili, smo obiskali vodjo **Bogdana Sobana** in ga zaprosili, da bi njihovo dejavnost predstavil tudi bralcem našega glasila. Prijazno se je odzval naši prošnji in na prvo vprašanje, oz. vpogled v kratko zgodovino, odgovoril:

Zgodovina dejavnosti organizacije in informatike nosi isto letnico kot ustanovitev delovne organizacije. Začelo se je v začetku šestdesetih let predvsem na področju organizacije poslovanja, saj je bilo treba v novoustanovljeni DO urediti celotno poslovanje. Nekako deset let pozneje so se začele aktivnosti na področju računalniško podprte informatike s priključitvijo terminala na Republiški računski center. Sedemdeseta leta pomenijo gradnjo računalniško podprtega informacijskega sistema po bateh konceptu v sodelovanju z Iskro CAOP. Osemdeseta leta pa pomenijo osamosvojitve, tako glede računalniške opreme, kot razvoja pro-

gramske opreme.

Področje se je tudi organiziralo in kadrovsko okrepilo tako, da je vsa sedanja programska oprema plod lasnega razvoja. Ko takole razmišljam o zgodovini te dejavnosti moram vsekakor omeniti pionirja organizacije in informatike v Avtoelektriki **Aloja Birso**, ki sicer že nekaj mesecev uživa zaslužni pokoj, prav njemu pa gredo velike zasluge za tak razvoj te dejavnosti v našem kolektivu.

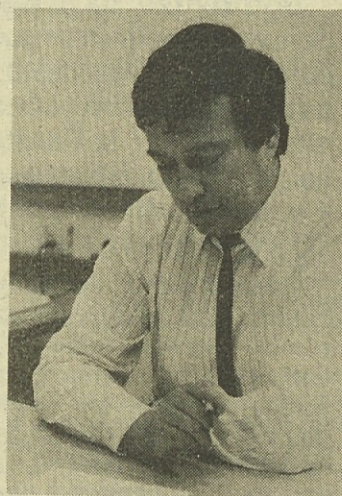
Kakšna je pravzaprav dejavnost vašega področja?

Že naziv področja pove, da dejavnost pokriva organizacijo poslovanja DO in izgradnjo računalniško podprtega sistema. Pod organizacijo poslovanja razumemo organizacijsko urejanje posameznih segmentov poslovnega sistema DO, od proizvodnje prek nabave, prodaje, financ, računovodstva itd. Posebej moram poudariti, da se ta dejavnost lahko uspešno izvaja le z neposrednim kreativnim sodelovanjem posameznih vodij in nosilcev dejavnosti. Pod izgradnjo računalniško podprtega informacijskega sistema pa razumemo kompleksno dejavnost od načrtovanja razvo-

ja informatike prek sistemskih analiz posameznih segmentov, izgradnjo podatkovnih struktur, razvoja programske opreme, uvajanja in vzdrževanja aplikacij — do načrtovanja razvoja potrebne računalniške opreme. Prav tako tudi pri načrtovanju aplikacij intenzivno vključujemo neposredne uporabnike, saj je to osnovni predpogo, da bi računalniški projekt lahko uspešno deloval in dosegel svoj namen. Poudaril bi še, da se glede na potrebe vedno večji del kapacitet področja angažira na informatiki, saj se skozi le-to v bistvu rešujejo tudi organizacijski problemi.

Kdo vse uporablja vaše storitve?

Razen redkih izjem uporabljajo naše storitve vse strokovne in operativne službe. Za boljše poznavanje širine je potrebno vsaj v grobem prikazati strukturo informacijskega sistema po posameznih skupinah projektov. Osrednjo skupino predstavljajo nabava, proizvodnja in prodaja, kjer je zahteva po ažurnosti podatkov največja. Praktično je z računalniškimi informacijami pokrita celotna veriga aktivnosti in sicer: planiranja prodaje in proizvodnje, izra-

Bogdan Soban

čun potrebnega materiala, naročila dobaviteljem, prevzem materiala, spremljanje zalog, razpis proizvodnje, spremljanje proizvodnje in prodaja kupcem. Tako je zaključen krog informatike, ki pokriva osnovno dejavnost DO. Prav tako so pokrite spremljevalne dejavnosti, ki predstavljajo knjigovodske, računovodske in finančne funkcije. Naj še povem, da od vseh važnejših funkcij ni pokrita le raziskovalno-razvojna dejavnost, to pa zato, ker razpolaga z lastnim tehničnim računalniškim centrom.

Vsi zaposleni vemo, da dobimo plače računalniško obdelane. Kako pride do končnega izračuna?

Najkrajši odgovor bi bil — po najbolj komplicirani poti, ki je sploh možna. Mislim, da imamo pri nas, ne le v naši DO, zelo za-

Vnos podatkov

pleten izračun osebnih dohodkov, ki je seveda posledica vse-mogoče zakonodaje v zvezi s čim pravičnejšo razdelitvijo tistega, kar sploh ostane. Naj obrazložim postopek na kratko: da izračunamo plačo, potrebujemo osnovne in prometne podatke. Osnovni podatki se iz meseca v mesec praktično ne spreminjajo, drugače pa je s prometnimi podatki, ki so načelno za vsakega delavca vsak mesec drugačni. Na primer: število ur rednega dela, nadurno delo, dopust, bolniške, vojaške vaje, delo po normi, dela po skupinski normi, itd. Definiranih je prek 100 različnih vrst osebnih dohodkov. Poleg tega so še podatki za izračun variabilnega dela na osnovi matrik meril za posamezna področja in službe. Nekateri od teh podatkov se lahko ažurirajo tekoče med mesecem. Ko so vsi podatki shranjeni v računalniku, se požene dokončni obračun, ki v nekaj urah vse te podatke »premelje« in izpiše vrsto podatkov, od kuverte in naloga za vpis v hranilno knjižico, prek nakazil za prispevke in kredite.

Kaj bi se zgodilo, če bi v tem trenutku računalniški sistem odpovedal?

Vrsta uporabnikov bi seveda ostala brez svojega osnovnega orodja in ne bi mogla nadaljevati z delom. Normalno je na računalnik priključenih 40 — 50 uporabnikov, včasih tudi prek 60. Odpoved računalnika torej pomeni tudi ohromitev vseh služb od nabave, prodaje, proizvodnje

in drugih. Ob daljših prekinjavah je seveda treba računalnik nadomestiti z ročnim načinom dela, pozneje pa vnesti te podatke še vanj. Bistveno se seveda podaljša čas dostopa do različnih podatkov, nekateri podatki pa so na ta način praktično nedosegljivi. Še veliko kritičneje pa bo takrat, ko bo računalnik neposredno krmilil stroje in linije v proizvodnji. Pri nadaljnjem razvoju je zato treba misliti tudi na varnost in vitalne člene računalniškega sistema podvojiti. Poudaril pa bi, da take prekinitve ne predstavljajo nikakršne nevarnosti za podatke, saj se ti lahko izgubijo le, če pride do fizične okvare magnetnega diska. Pa še v tem primeru se lahko izgubijo le podatki zadnjega dne, saj so vsi ostali zaščiteni tako, da se dnevno prepisujejo iz računalnika na magnetne trake.

Kako je zgrajena računalniška mreža v naši DO in povezava centra z zunanjimi TOZD?

V računalniškem centru imamo dva računalnika, Delto in Vax, ki sta med seboj povezana. Delto uporabljamo pretežno za razvoj novih programov in za nekatere parcialne rešitve. Vax pa je v celoti na razpolago uporabnikom. Trenutno je vanj vezanih prek sto terminalov, med njimi vse naše zunanje TOZD in oddelki. Večina uporabnikov ima več priključkov. V takem primeru teče povezava prek modemov in multiplekserjev, v primeru enega priključka pa teče povezava samo prek modemov. Ponekod imamo v na-

jemu linije, po večini pa uporabljamo navedene klicne linije. Trenutno tečejo aktivnosti za vključitev v YUPAK omrežje, prek katerega bo možen dostop do računalnikov v Jugoslaviji in tujini. Omenil pa bi še to, da se na naš računalnik občasno vključujejo tudi predstavništva Iskre v tujini. Torej si tudi na tak način odpiramo vrata za vstop v Evropo.

Gotovo se srečujete tudi s kadrovskimi in drugimi problemi?

S tem vprašanjem si zadel v črno, saj je kadrovski problem daleč največji v našem področju. Računalnik lahko kupiš in ko ga imaš, ti ne more več »pobegniti«. S kadri pa je drugače. V našem prostoru je vedno manj mladih, ki bi jih veselilo računalništvo, posebej poslovna informatika. Če pa se kdo odloči za to delo, ga je treba dodatno izobraževati v računalniškem smislu in specializirati za določen segment poslovnega sistema. Najmanj dve do tri leta traja, da je tak strokovnjak sposoben samostojno prevzeti razvoj določene aplikacije. Če je pri svojem delu uspešen, ga okolje hitro opazi in že preti nevarnost, da bo odšel drugam z vsemi pridobljenimi izkušnjami. Še posebej se to dogaja v zadnjih letih ob pojavu zasebnih in družbenih podjetij, ki se ukvarjajo s to dejavnostjo.

V zadnjem času je fluktuacija velika tudi pri nas, vendar sem optimist in upam, da bomo tudi

našo zakonodajo približali zahodu ter, da bodo pravi strokovnjaki tudi ustrezno plačani, saj nas bo v to silila tudi podjetniška miselnost.

V vaše področje sodi tudi služba za organizacijo. S čim se ta služba ukvarja?

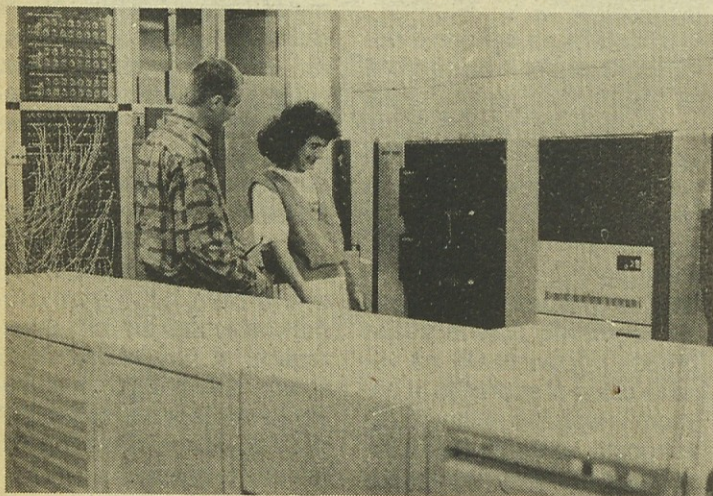
V ospredju te službe je urejanje organizacije poslovanja. Ta služba pripravlja organizacijske predpise, pri čemer mora upoštevati organiziranost DO, zahteve posameznih uporabnikov in zakonodajo. Ukvarja se tudi z vso dokumentacijo v DO, mikroorganizacijo, vrednotenjem dela in sistematizacijo in kup drugih podrobnosti, ki so tudi pomembne za poslovanje.

Odhajate na novo delovno mesto v. d. pomočnika glavnega direktorja za splošne in družbeno pravne zadeve. S kakšnimi občutki zapuščate dosedanje delo?

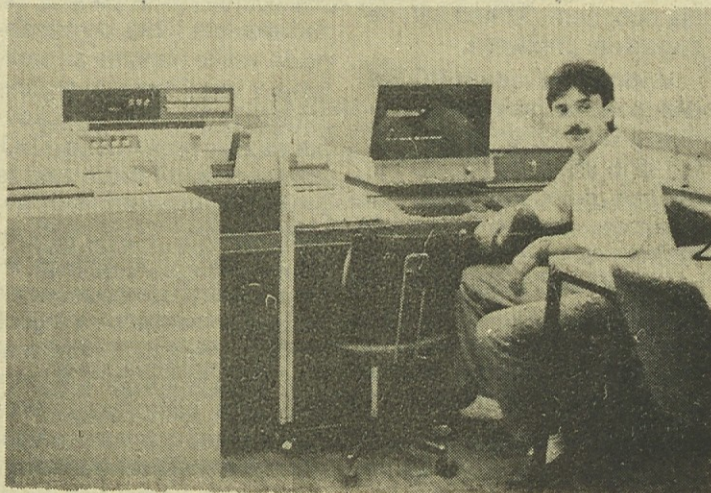
Praktično tega dela sploh ne zapuščam, saj po dogovoru to delovno mesto pokriva tudi področje organizacije, poslovanja in informatike, čeprav je sam naziv dokaj sekretarski. Občutki niso niti malo lagodni, saj se zavedam, da pomeni to delovno mesto veliko večjo odgovornost pred kolektivom. Poskušal bom upravičiti zaupanje in potrditi se bom, kolikor bo v moji moči.

Bogdan, hvala lepa za odgovore in veliko uspeha na novem delovnem mestu.

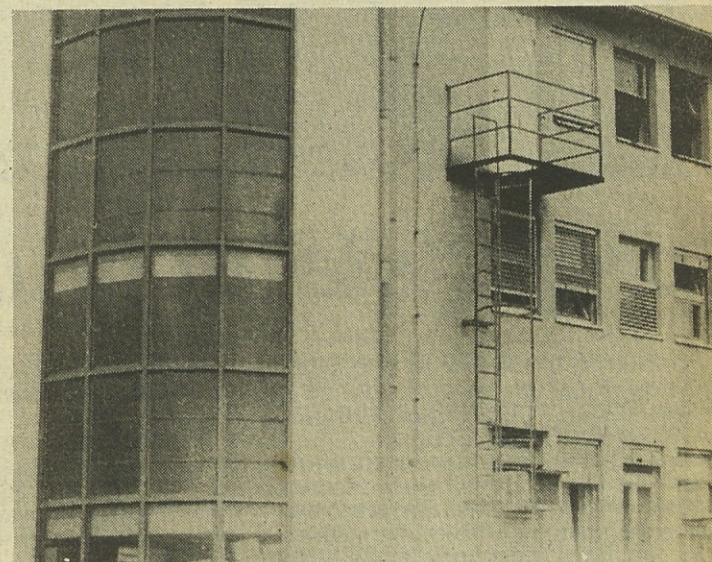
Marko Rakušček

Med računalniki

Iz področja za organizacijo in informatiko

Stavba, v kateri je področje za organizacijo in informatiko

Klub štipendistov Iskre

Samo štipendija še ni dovolj

Današnji časi nedvomno zahtevajo povečano vlaganje v kadre, v njihov razvoj in napredovanje • Rezultati vlaganj v tako imenovana mehka znanja pa ne bodo vidni čez noč, pač pa se bodo potrdili v daljšem razdobju, če bo pri tem prisoten vztrajen, strokovni in sistematičen pristop • Izobraževanje in delo s štipendisti, spremljanje njihovega strokovnega razvoja in dela je prav gotovo ena od prvih stopnic spremljanja razvoja kadrov • In v Iskri je kar 3532 štipendistov

Iskrin klub štipendistov je v svoji šestindvajsetletni tradiciji doživljal vzpone in padce, ki so bili odvisni od prostorov za delovanje kluba, finančnih sredstev, mentorstva, opreme in skupine štipendistov, ki je klub vodila. S pridobitvijo novih prostorov na Tržaški bo lahko Klub štipendistov zaživel v večji meri, s tem da bo potrebno novelirati vsebino in način njegovega delovanja z večjo usmerjenostjo v potrebe Iskre in skladno s pristopom zgodnjega kadrovanja. Delo s štipendisti je v posameznih Iskrinih organizacijah na dokaj različni ravni, hkrati pa tudi otežkočeno zaradi lokacij predvsem s populacijo študentov. In eden od glavnih ciljev delovanja Kluba je, ob dodatnem praktičnem izpopolnjevanju študentov, prav ta zbiralni oziroma združevalni učinek Iskrinega Kluba.

Ne samo načelno poudarjanje pomena štipendiranja se kaže v nadpovprečno velikem deležu štipendistov glede na vse delavce v Iskri. Za informacijo povejmo, da ta delež znaša že skoraj en štipendist na devet delavcev, medtem ko je delež v Sloveniji en štipendist na 28 delavcev. Tudi sorodne sestavljene in delovne organizacije imajo ta razmerja precej nižja. Kadrovske zaledje je dokaj dobro (čeprav ne pri vseh podjetjih), poskrbeti pa moramo, da se nam ne bodo naši štipendisti iz kakršnihkoli razlogov preusmerili iz Iskre. Očitno je, da bo največ potencialnih članov Kluba iz vrst bodoče tehnične inteligence (predvsem elektrotehniške, računalniške, naravoslovno-matematične in strojne usmeritve), od družboslovnih ved pa ekonomska usmeritev.

Tako so na četrtkovem srečanju kadrovskega delavcev, ki so si tudi ogledali nove prostore kluba, prisotni enotno menili, da je potrebno razširiti program dejavnosti in narediti Klub zanimiv za čimširši krog štipendistov in pri tem poudarili, da je vzgajanje in usposabljanje mladih ljudi in sistematično spremljanje njihove uspešnosti pri študiju tudi izjemna naložba v sam »image« Iskre. Na srečanju so sprejeli tudi koncept nadaljnjega dela Kluba, ki

ga vidijo v organiziranju dodatnega praktičnega in teoretičnega strokovnega usposabljanja pod ustreznim strokovnim vodstvom (določitev mentorja za posamezna strokovna področja), v seznanjanju z organiziranostjo in programskimi pa drugimi strateškimi Iskrinimi usmeritvami in oblikovanju občutka pripadnosti (obiski delovnih organizacij, predavanja, predstavitve, razgovori...) pa v vzdrževanju in razširitvi strokovne knjižnice Kluba in v seznanitvi z dejavnostjo INDOK centra (ki ima prostore v isti stavbi), in možnost uporabe njihove knjižnice in bank strokovnih podatkov. S praktične strani bi štipendistom omogočili izdelavo seminarskih, diplomskih in raziskovalnih nalog (na osnovi skupnega razpisa) predvsem iz problematike delovnih organizacij in omogočili opravljanje konkretnih aplikativnih nalog v delovnih organizacijah. Nezanemarljivo je tudi organiziranje ustreznih praks doma in v tujini in vključevanje štipendistov v spremljanje štipendijske in izobraževalne zako-

nodaje. Klub naj bi bil namenjen tudi medsebojnemu spoznavanju štipendistov, izmenjavi mnenj in nudenju medsebojne pomoči, v okviru njega pa bi organizirali tudi izobraževalne oblike, ki niso direktno povezane s stroko npr. tečaji tujih jezikov, oblik spodbujanja ustvarjalnosti, računalniški tečaji itd.

Nekatere od teh aktivnosti v novih prostorih na Tržaški že potekajo, trenutno pa se bodoči Iskraši pripravljajo na občni zbor, kjer bodo izvolili novo vodstvo kluba, v tem mesecu pa bodo stekli tudi prvi poskusni tečaji tujih jezikov.

Ob koncu nam najbrž ni potrebno še enkrat poudarjati, da spremljanje strokovnega razvoja štipendistov in pomoč pri njihovem dodatnem izpopolnjevanju zahteva veliko odgovornost organizacij, hkrati pa tudi velike naloge, predvsem pa organiziran in sistematičen pristop tako delovnih kot tudi sestavljenih organizacij.

VŽ

Klub štipendistov na Tržaški deluje v treh prostorih: v elektronskem laboratoriju, ki je že dokaj dobro opremljen, v prostoru za gradbeno mehanska dela in v veliki učilnici, katero si želijo mladi bodoči Iskraši opremiti z računalniki

Iskra Elektrozeve

Sprejet statut družbenega podjetja

V četrtek, 28. 9. 1989, so se delavci DO Elektrozeve na referendumu odločali o sprejetju STATUTA DRUŽBENEGA PODJETJA ISKRA ELEKTROZEVE, p.o.

Komisija za izvedbo referenduma v sestavi: Bernard Lenardič, predsednik, Marinka Završan, tajnik in Rudi Kump, član, je ugotovila, da je glasovanje na referendumu potekalo v redu, da ni bilo nepravilnosti in, da je bilo opravljeno v skladu z zakonom in samoupravnimi splošnimi akti v DO.

Iz zapisnikov glasovalnih odborov je komisija za izvedbo referenduma ugotovila naslednje rezultate:

Od 1.102 volilnih upravičencev se je glasovanja udeležilo 856, kar pomeni 78% udeležbo, ZA je glasovalo 675 delavcev ali 61%, PROTI pa jih je glasovalo 166 ali 15%. Neveljavnih glasovnic je bilo 15, oz. dober odstotek.

Iz rezultatov glasovanja je razvidno, da je STATUT DRUŽBENEGA PODJETJA IS-

KRA ELEKTROZEVE, p.o. sprejet z večino glasov vseh zaposlenih delavcev v DO ISKRA Elektrozeve.

O izidu referenduma bo podan ugotovitveni sklep na naslednji seji DS DO Elektrozeve. Na isti seji delavskega sveta bo glavni direktor DO Elektrozeve Andrej Pardubsky dal predlog o osnovni organiziranosti celotnega podjetja, kakor tudi predlog za imenovanje vodilnih delavcev v podjetju.

Boris Čerin

Če kobila ni bosa

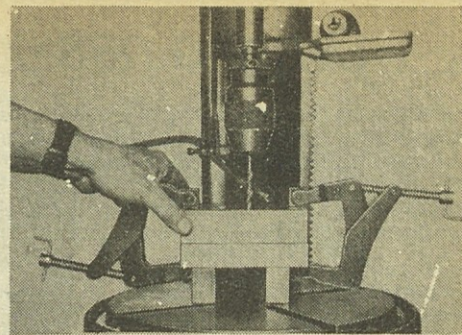
Gre seveda za kovačevo kobilo in pa Iskrino prodajalno v Ljubljani, za katero, po vsem sodeč, ta pregovor še zdaleč ne velja. V tej trgovini na Titovi cesti pri Ajdovščini smo namreč poleg bogate Iskrine ponudbe našli tudi na nekaj izdelkov, ki jih ne delajo v nobeni naši tovarni, so pa za Iskro in Iskraše, tiste, ki radi v popoldanskem času tudi v domači delavnici kaj postorijo, skoraj bi lahko rekli, nenadomestljivi. Gre za različne spono in držala, ki smo jih na našem tržišču doslej povsem pogrešali, zaradi različnih izvedb in velikosti pa so primerni tako za industrijsko proizvodnjo kot za tiste, ki jim je obdelovanje kakršnega koli materiala v domači delavnici le konjiček. Nedvom-

no omogočajo te spono in držala sodoben način vpenjanja, ker pa niso pritrjeni na delovno mizo, so marsikdaj tudi bolj primerni in uporabni kot klasični primež.

Preden vam jih nekoliko podrobneje predstavimo, samo še to, da jih izdeluje Franc Schwentner iz Hrastja pri Ljubljani, njegove spono in držala pa uporabljajo že v več Iskrinih delavnicah in obratih.

Različnih vrst spon je kar precej, nekatere je mogoče uporabljati za različne namene, spet druge pa so, skoraj bi lahko rekli, povsem namenske. Poglejmo si jih nekaj.

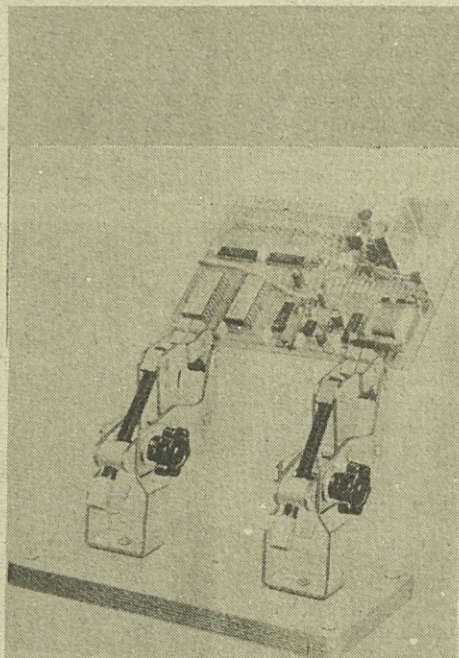
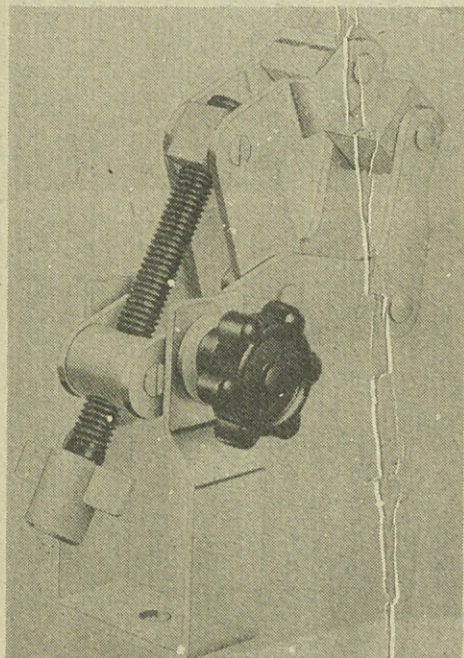
Zbral:
Lado Drobež

Večnamenska UNI ročna spona. Ročna spona UNI je izdelana v petih velikostih za potrebe industrije. Spona vpenja paralelno ali pod kotom do 5° navzven ali navznoter. Gonilo trapeznega vretena omogoča vpetje z zelo natančno nastavitvijo. Spono zelo hitro nastavljamo od začetnega položaja do maksimalne višine tako, da jo držimo v eni roki in vrtimo v levo ali desno smer. Z vrtenjem v desno smer spono odpiramo, z vrtenjem v levo smer pa jo zapiramo. Gibljivi vpenjalni čeljusti imata poleg gladkih tudi utorno oblikovani ploskvi, zato lahko vpenjamo kakršenkoli predmet ali obdelovanec. Utorni čeljusti omogočata vpenjanje manjših predmetov okrogle ali kvadratne oblike. Posebna oblika spono olajšuje vpetje na težje dostopnih mestih. Konstrukcija in kvaliteta izdelave omogočata dolgo trajnost spono.

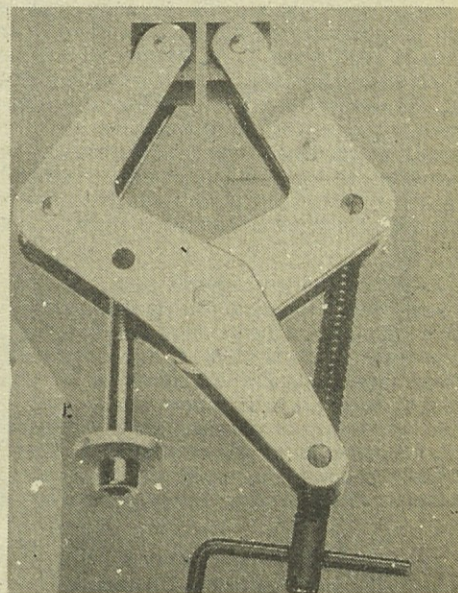
Lastnosti spono UNI

uporabnost in praktičnost — eno samo vreteno trapezni navoj — hitro vpenjanje — paralelno vpetje ali vpetje pod kotom do 5° — prostorsko varčna vgradnja — majhna teža — trajnost

Univerzalno držalo. Univerzalno držalo je delovni pripomoček, namenjen za vsa tista dela, pri katerih potrebujemo obe roki prosti, obdelovanec ali pripomoček pa je trdno vpet v plastično čeljust spono. To omogoča vpetje brez površinskih poškodb in tudi pod kotom od 0° do 200°. Položaj uravnavamo s premikom spono okoli vijaka. Podnožje držala je izdelano iz dekapirane pločevine in lakirano s srebrnim efektnim lakom, dimenzije 200 x 90 x 100 mm.

Namenjeno je za uporabo v vseh panogah industrije, laboratorijih, razvoju, poskusnih serijah proizvodov, servisih, v industriji precizne in merilne tehnike (prijem mikrometra, tiskanega vezja, merilne ure, zarisovalne igle itd.), optike, stekla in podobno.

Večnamenska ročna spona 10050-M 10.

Spono z oznako 10050 M 10 ali 150100 M 12, z vgrajeno matico in imbus vijakom, lahko uporabljamo kot hobi primež. Za pritrditev takšnega primeža moramo v delovno mizo zvrtati luknjo Ø 10 cca 60 mm od roba mize. Skoz izvrtino Ø 10 namestimo priloženi vijak in ga privijemo.

Hobi primež v takšni izvedbi ustreza za pritrditev različnih obdelovancev do izmere 100 mm in omogoča silo vpenjanja 3500 N (340 kg) ali 4500 N (440 kg). Primež uporabljamo tudi kot držalo za vpetje električnega vrtnika, katerekoli oblike in znamke. Hobi primež po končani uporabi z odvrtjem vijaka v nekaj sekundah spremenimo v večnamensko UNI ROČNO SPONO. Že dobro poznano tržišču.

Drugi o nas

● Beograjska Ekonomska politika je objavila daljši prispevek o poslovnih potezih Iskre. Izpostavlja predvsem ugodne izvozne rezultate ter priprave na Evropo '92. Piše tudi, da stopnja rasti proizvodnje v prvem polletju znaša 19,6 odstotkov, kar je precej več kot je republiško povprečje (4,6 odstotkov). Sicer pa list poudarja, da Iskrino približevanje Evropi poteka pod geslom prehoda iz tehnološke v marketinško usmeritev.

● Kopske Primorske novice pišejo, da se petstotridesetčlanski kolektiv toliminske Iskre AET, ki bo s 1. januarjem prihodnjega leta postal družbeno podjetje, zaveda pomena prodora v razvito Evropo. Tako so nedavno tega podpisali pogodbo o dolgoročni proizvodni kooperaciji s firmo ISEL iz Stuttgarta. Predmet pogodbe so vžigalni sistemi za motorje z notranjim izgorevanjem, njihovi sestavni deli ter elementi in materiali za njihovo proizvodnjo.

● Več slovenskih in jugoslovanskih časopisov je objavilo rezultate ankete o vlaganjih v domača podjetja, ki jo je pripravil Center za raziskovanje tržišča iz Zagreba. Lestvica najmikavnejših podjetij za potencialne vlagatelje je zelo zanimiva. Nad 15 odstotkov občanov (od 39 odstotkov jugoslovanskih prebivalcev, ki bi bili pripravljene vlagati), bi svoj denar zaupalo Elanu — štejejo ga za poslovno najuspešnejše podjetje. Na odličnem drugem mestu je Iskra, sledijo pa Crvena zastava, Ina, Energoinvest, Simpo (Vranje), BIS (Split), Rade Končar (Zagreb), Gavrilović (Petrinja), Meblo, itd.

Zanimanje za vlaganje je, kot komentirajo časopisi — usmerjeno lokalno: tako so Slovenci najbolj zainteresirani za vlaganje v slovenske firme, prebivalci drugih republik pa za vlaganje v svoje republiške delovne organizacije, četudi ob njih omenjajo tudi slovenska Elan ali Iskro.

● Tudi mariborski Večer piše o poslovnih rezultatih Iskre. V Iskri menijo, da zaradi spremenjene zakonodaje, posebej še celotnega obračunskega sistema, dohodkovne in finančne primerjave s preteklimi obdobji niso več mogoče. Primerljivost je možna le pri fizičnih kazalcih poslovnega procesa. V Iskri so prepričani, da je izvoz v letošnjem poslovanju od vsega najbolj obetaven. V prvih osmih mesecih je znašal 185 milijonov dolarjev, od tega 146 milijonov na konvertibilno tržišče, 40 milijonov na klirinško, medtem ko je bil uvoz vreden 120 milijonov dolarjev.

● Beograjska Borba v nadaljevanjih objavlja mnenje vodilnih jugoslovanskih gospodarstvenikov o antiinflacijskem paketu Zveznega izvršnega sveta. V zvezi s tem je Aleksander Mihev, član poslovodnega odbora SOZD Iskra med drugim govoril o realnem tečaju in blagovni menjavi z deželami s klirinškega področja. Poudaril je, da se mora tečaj popraviti v interesu izvoza. Novi ukrepi v blagovni menjavi s kliringom po njegovem vsebujejo negativne elemente in predstavljajo povratek k administriranju. Aleksander Mihev dodaja, da obstaja nevarnost neenakega položaja pretežnih izvoznikov v primerjavi s pretežnimi uvozniki. Kazalo bi razmisliti, da bi to področje regulirali zlasti skozi realni tečaj klirinškega dolarja.

● Zagrebški Privredni vjesnik piše o letošnjem jesenskem leipziškem sejmu, kjer je razstavljalo 180 jugoslovanskih proizvajalcev, med njimi tudi Iskra. Namestnik zahodnonemškega ministra za zunajo trgovino Dietrich Lemke je dejal, da obstajajo še velike možnosti za poglobljanje ekonomskega sodelovanja ZRN in Jugoslavije. To potrjujejo med drugim tudi pogodbe o obojestranskih dobavah elektroteničnih in elektronskih aparatov med Iskro in zahodnonemškim zunanjetrgovinskim podjetjem Heim Electric. Kot pomembno zanimivost na sejmu časopis omenja dodelitev Zlate medalje mikrokirurškemu oftalmološkemu laserju, ki sta ga skupaj razvila in proizvedla Iskrin center za elektrooptiko in kombinat Carl Zeiss in Jene.

● Dolenjski list piše o poslovanju semiške Iskre. Kolektiv se otepa z velikimi likvidnostnimi težavami. Domači trg je v vseh pogledih nezanesljiv, zato se semiška Iskra vedno bolj usmerja v izvoz in to v glavnem na konvertibilna tržišča. Zadnja leta izvoz vseskozi povečujejo in sedaj izvozijo že več kot polovico proizvodnje. Število zaposlenih se je v zadnjem letu zmanjšalo za okoli 2 odstotka tako, da je sedaj zaposlenih 1677 ljudi. Letos je semiška Iskra podelila skupaj 37 štipendij, od tega precej naravoslovni gimnaziji v Črnomlju.

Mali oglas

Novi teniške copate Adidas št. 5 (37 1/2 — 38) prodam. Informacije tel: 213-213/24-34

Iskra

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra — SOZD elektrokovinske in industrije — Ljubljana. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Miloš Pavlica, odgovorni urednik Dušan Željčič, tehnični urednik Drago Pečenik. Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo. Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23, telefon: 223-977. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika, Novo mesto. Tisk: ČTP Pravica — Dnevnik, TOZD Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila davka od prometa proizvodov.

Upokojeenci

V zaslužni pokoj je odšla Zalka Polutnik iz fotokopirnice v tiskarni Invest — servisa. Od vestne in marljive sočelavke so se poslovili vsi člani ožjega kolektiva, ji izročili praktično darilo in ji ob tej priložnosti zaželeli še mnogo let mirnega pokoja, predvsem pa zdravja, saj so jo invalidsko upokojili.

Na prisrčni slovesnosti so se delavci ISKRA ELEMENTI TOVARNE NAPRAV IN ORODIJ poslovili od sodelavke GERLICA Alojzije, delavke v stikalnici. Zelo živahno je potekalo tudi slovo od RITLOP Jožefa, delavca na skobelnem stroju, na pikniku ob Savi. S sodelavci sta delila dobro in slabo, Alojzija 20 let, Jožef pa kar 27 let.

S spominskim darilom so sodelavci zaželeli novopečenima upokojevcema veliko zdravja in osebne ga zadovoljstva ter da bi si vzela čas in jih tudi včasih obiskala.